

กฎหมายล้มละลาย Bankruptcy Law

ครั้งที่ ๖ วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๖

ธีรทัย เจริญวงศ์

การขอรับชำระหนี้และสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน

มาตรา ๙๕ เจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๙๖ เจ้าหนี้มีประกันอาจขอรับชำระหนี้ได้ ภายในเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (๑) เมื่อยินยอมสละทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายแล้ว ขอรับชำระหนี้ได้เต็มจำนวน
- (๒) เมื่อได้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้ว ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่
- (๓) เมื่อได้ขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้ว ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่
- (๔) เมื่อตีราคาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้ว ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่...

ศาลมีคำสั่งยกคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ ไม่ใช่เหตุที่ทำให้หนี้ระงับ การจำนองไม่ระงับ เจ้าหนี้จึงยังมีสิทธิบังคับเอาแก่ทรัพย์สินที่จำนองได้

ฎ.๑๗๔๖/๖๔ การที่ศาลมีคำสั่งยกคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้เนื่องจากเจ้าหนี้ไม่นำพยานมาให้การต่อ จพท. ไม่ใช่เหตุที่ทำให้หนี้ระงับสิ้นไปตาม ป.พ.พ. บรรพ ๒ หมวด ๕ ความระงับหนี้ การจำนองจึงไม่ระงับสิ้นไปตาม ป.พ.พ. ม.๗๔๔ เจ้าหนี้จึงยังคงมีฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิในการบังคับเอาแก่ทรัพย์สินที่จำนองนั้นได้

เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิฟ้องบังคับหลักประกันเป็นคดีแพ่ง โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

ฎ.๒๘๒๙/๒๔ เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิจำนองเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ จึงมีอำนาจฟ้องร้องบังคับเกี่ยวแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันนั้นได้โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้

เจ้าหนี้มีประกันไม่ขอรับชำระหนี้ ภายหลังลูกหนี้ถูกปลดจากล้มละลายเจ้าหนี้มีประกันเคยขอให้ จพท.บังคับจำนอง แม้ จพท. จะไม่ดำเนินการให้ตามขอ ก็ไม่ตัดสิทธิเจ้าหนี้มีประกันที่จะฟ้องบังคับจำนองแก่ลูกหนี้

ฎ.๘๔๓๘/๖๑ ป.พ.พ. ม.๗๐๒ วรรคสอง ผู้รับจำนองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญมิพักต้องพิเคราะห์ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่ และตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๙๕ เจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ หนี้จำนองจึงเป็นทรัพย์สินเหนือทรัพย์สินจำนอง โจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ผู้รับจำนองยอมเป็นผู้มีทรัพย์สินเหนือทรัพย์สินพิพาทชอบที่จะได้รับชำระหนี้จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญมิพักต้องพิเคราะห์ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะโอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่ โดยไม่จำต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๔ เนื่องจากโจทก์มิใช่เจ้าหนี้ไม่มีประกันแต่ประการใด... (ต่อ)

ฎ.๘๔๓๘/๖๑ (ต่อ)... แม้มูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์
 จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ โดยภายหลังจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ได้รับการปลดจากการล้มละลาย และ
 โจทก์เคยขอให้ทั้งจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ผู้เป็น จพท. ของจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ตามลำดับบังคับ
 จำนวนนำทรัพย์พิพาทออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ แต่จำเลยที่ ๒ มีคำสั่งให้
 ถอนการยึดทรัพย์พิพาท และจำเลยที่ ๔ มีคำสั่งให้โจทก์ฟ้องบังคับจำนองเอง และโจทก์มิได้ยื่น
 คำร้องคัดค้านคำสั่งของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ตามลำดับภายในกำหนดเวลา ๑๔ วัน นับแต่วัน
 ทราบคำสั่งดังกล่าว การบังคับจำนองเอาแก่ทรัพย์พิพาทก็หาจบสิ้นลงตั้งแต่ในกระบวนการ
 พิจารณาคดีล้มละลายแล้วไม่ โจทก์ย่อมมีสิทธิฟ้องบังคับจำนองจากจำเลยที่ ๓ ได้

ผู้รับจำนองไม่ได้ขอรับชำระหนี้ ผู้รับช่วงสิทธิรับโอนหนี้มาไม่ต้องขอรับชำระหนี้ และมีสิทธิ
 ฟ้องบังคับจำนองเอาแก่ทรัพย์จำนองได้ตาม ม.๖ และ ม.๘๕

ฎ.๒๒๖๐/๖๒ ม. ในฐานะผู้รับจำนองไม่ได้ขอรับชำระหนี้ ม. ยังคงมีสิทธิเหนือทรัพย์
 จำนองของจำเลย โจทก์ได้รับช่วงสิทธิมาจาก ธ. รับโอนหนี้จาก ม. จึงไม่ต้องขอรับชำระหนี้ใน
 คดีล้มละลาย แต่มีสิทธิฟ้องบังคับจำนองเอาแก่ทรัพย์จำนองได้ ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๖
 และ ม.๘๕

สิทธิเหนือหลักประกันซึ่งลูกหนี้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ หากทำจำนองในวันที่ศาลมีคำสั่ง
 พิทักษ์ทรัพย์ ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าจำนองเสร็จก่อนเวลาที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ มิฉะนั้น
 เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้อย่างเจ้าหนี้มีประกันตาม ม.๘๕ ไม่ได้

ฎ.๒๙๖๘/๒๒ ลูกหนี้ (จำเลย) ได้มอบอำนาจให้เจ้าหนี้นำที่ดิน ๖ โฉนดไปทำสัญญา
 จำนองประกันหนี้ เจ้าหนี้นำที่ดินทั้ง ๖ โฉนดไปทำจำนองในวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์โดย
 จดทะเบียนจำนองเสร็จเรียบร้อยในเดียวกันทั้ง ๖ โฉนดก่อนสิ้นเวลาราชการในวันนั้น เมื่อไม่มี
 พยานฝ่ายเจ้าหนี้ปากไต่ยืนยันว่าได้ทำจำนองเสร็จก่อนเที่ยงวันหรือก่อนเวลา ๑๓.๓๐ น.
 อันเป็นเวลาศาลชั้นต้นอ่านคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้ กรณีฟังไม่ได้ว่าเจ้าหนี้ทำ
 จำนองเสร็จก่อนศาลชั้นต้นอ่านคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จึงจะถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิจำนอง
 เหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย
 มาตรา ๘๕ ไม่ได้

เจ้าหนี้มีประกันไม่บังคับคดีแพ่งจนล่วงเลยระยะเวลาที่ กม.กำหนด สิทธิการบังคับคดีมูลหนี้ ตามคำพิพากษาในหนี้ประธานเป็นอันสิ้นไป แต่เจ้าหนี้มีประกันยังมีสิทธิได้รับชำระหนี้ใน ฐานะผู้รับจำนอง จึงขอให้ จพท. ยึดทรัพย์สินจำนองออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ได้

ฎ.๗๗๓๒/๕๒ เมื่อผู้ร้องฟ้องต่อศาลแพ่งขอให้จำเลยชำระหนี้กู้ยืมและบังคับจำนอง จนศาลมีคำพิพากษาแล้ว ผู้ร้องมีสิทธิบังคับคดีได้ตาม ป.วิ.พ. ม.๒๗๑ ส่วนที่ว่าในขณะที่ผู้ร้อง ยังมีสิทธิบังคับคดี ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด ทำให้ จพท.แต่ผู้เดียวมีอำนาจใน การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๒๒ นั้น แต่คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ดังกล่าว ไม่กระทบถึงสิทธิของผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๑๐ วรรคสาม เมื่อ ผู้ร้องมิได้บังคับคดีจนล่วงเลยระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ สิทธิในการบังคับคดีในมูลหนี้ ตามคำพิพากษาอันเป็นหนี้ประธานนั้นเป็นอันสิ้นไป แต่ผู้ร้องก็ยังมีสิทธิจะได้รับชำระหนี้ใน ฐานะผู้รับจำนองตาม ป.พ.พ. ม.๗๔๕ ในหนี้จำนองพร้อมด้วยดอกเบี้ยที่ค้างชำระเป็นเวลา ๕ ปี เช่นนี้ ผู้ร้องจึงมีสิทธิขอให้ จพท. ดำเนินการยึดทรัพย์สินจำนองออกขายทอดตลาดเพื่อนำ เงินมาชำระหนี้แก่ผู้ร้องในจำนวนดังกล่าวได้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม. ๙๕

ฎ.๖๖๗/๔๙ (ป) สิทธิเรียกร้องตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีมีอายุความ ๑๐ ปี โจทก์ นำคดีมาฟ้องพันกำหนด ๑๐ ปี จึงขาดอายุความ แต่เมื่อปรากฏว่า ภ. ได้นำที่ดินพร้อมสิ่งปลูก สร้างมาจดทะเบียนจำนองเพื่อเป็นประกันหนี้ในวงเงิน ๕.๕ ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ย โดยมี ข้อตกลงว่าหากโจทก์บังคับจำนองได้เงินไม่พอยอมให้บังคับเอาจากทรัพย์สินอื่นจนกว่าจะ ครบ แม้หนี้ตามสัญญาบัญชีเดินสะพัดจะขาดอายุความ แต่กรณีต้องด้วย ป.พ.พ. ม.๑๙๓/๒๗ และ ม.๗๔๕ โจทก์ซึ่งเป็นผู้รับจำนองจะบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองแม้เมื่อหนี้ที่ จำนองเป็นประกันขาดอายุความแล้วก็ได้ แต่จะบังคับให้ชำระดอกเบี้ยที่ค้างชำระย้อนหลังเกิน กว่าห้าปีไม่ได้ และคงบังคับได้แต่เฉพาะทรัพย์สินที่จำนองเท่านั้น จะบังคับจากทรัพย์สินอื่น อีกหาได้ไม่แม้สัญญาจำนองจะกำหนดให้บังคับเอาจากทรัพย์สินอื่นจนกว่าจะครบหากบังคับ จำนองได้เงินไม่พอชำระหนี้ก็ตาม

ฎ.๓๔๔๒/๔๗ ผู้รับจำนองซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีได้บังคับคดีจนพ้น ระยะเวลา ๑๐ ปี ตาม ป.วิ.พ. ม.๒๗๑ ย่อมสิ้นสิทธิที่จะบังคับคดีตามคำพิพากษาอีกต่อไป แต่ เมื่อไม่ปรากฏว่าการจำนองที่ดินได้ระงับสิ้นไป การจำนองที่ดินจึงยังคงมีอยู่ แม้จำเลยสิ้นสิทธิที่ จะบังคับคดีเอาแต่หนี้จำนองตามคำพิพากษา แต่จำเลยยังคงมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ จำนองตามกฎหมายกับดอกเบี้ยที่ค้างชำระในการจำนองเป็นเวลา ๕ ปี ตาม ป.พ.พ. ม.๗๔๕

ฎ.๑๖๗๙/๕๑ เจ้าหนี้ซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันในทรัพย์สินจำนองของลูกหนี้ที่ ๑ ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า เมื่อ จพท. ขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองแล้วขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา ๙๖ (๓) แม้หนี้ที่ประกันนั้นขาดอายุความแล้ว เจ้าหนี้ก็ยังคงมีทรัพย์สินสิทธิบังคับชำระหนี้จากราคาทรัพย์สินจำนองของลูกหนี้ที่ ๑ ภายในวงเงินจำนอง แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ยที่ค้างชำระย้อนหลังนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ที่ ๑ เด็ดขาดเกินกว่าห้าปีไม่ได้ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๑๙๓/๒๗ ประกอบมาตรา ๗๔๕

หลักประกันเดียวกัน เจ้าหนี้มีประกันต้องเลือกใช้สิทธิตาม ม.๙๕ หรือ ๙๖ อย่างไม่อย่างหนึ่ง

ฎ.๑๗๑๑/๓๕ ในการใช้สิทธิเหนือทรัพย์สินไดอันเป็นหลักประกัน เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิที่จะเลือกใช้สิทธิตาม ม.๙๕ หรือ ๙๖ เพียงมาตราเดียว หากเลือกใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๖ แล้ว ย่อมหมดสิทธิที่จะถือสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันนั้นตาม ม.๙๕ อีกต่อไป และต้องขอรับชำระหนี้ทั้งหมดของตนที่มีทรัพย์สินนั้นเป็นหลักประกันภายในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตาม ม.๙๑ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วก็ไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้อีกต่อไป

ฎ.๖๗๒๒/๔๔ ผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันชอบที่จะเลือกใช้สิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม ม.๙๕ หรือ ม.๙๖ มาตราใดมาตราหนึ่งเท่านั้น เมื่อผู้ร้องเลือกใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๖ (๓) แล้ว ผู้ร้องย่อมหมดสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตาม ม.๙๕ อีกต่อไป

(ฎ.๑๕๑๖๓/๕๘ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

เจ้าหนี้มีประกันเลือกที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๖ ศาลฎีกามีคำพิพากษาถึงที่สุดไม่อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ เจ้าหนี้มีประกันต้องใช้สิทธิบังคับคดีตามคำพิพากษาในคดีแพ่งตามสิทธิที่มีอยู่เดิม

ฎ.๒๖๐๙/๕๙ ผู้ร้องเป็นผู้รับจำนองที่ดินโดยไม่ปรากฏเหตุที่ทำให้จำนองระงับสิ้นไป ตาม ป.พ.พ. ม.๗๔๔ ผู้ร้องจึงยังเป็นเจ้าหนี้จำนองที่คงมีสิทธิบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองตาม ม.๗๔๕ ได้ และ พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๙๕ ก็บัญญัติรับรองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันให้สามารถบังคับหลักประกันโดยไม่จำต้องขอรับชำระหนี้ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ร้องเลือกที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๖ (๓) และศาลฎีกามีคำพิพากษาถึงที่สุดไม่อนุญาตให้ผู้ร้องได้รับชำระหนี้ ผู้ร้องจึงต้องผูกพันในผลของคำพิพากษาดังกล่าว ผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องตาม ม.๙๕ เพื่อขอให้ผู้คัดค้านบังคับจำนองที่ดินดังกล่าวให้แก่ผู้ร้องในคดีล้มละลายได้อีก ขอบที่ผู้ร้องจะไปดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาในคดีแพ่งตามสิทธิผู้ร้องมีอยู่เดิม

(หมายเหตุ ฎ.๕๓๖๘/๖๐ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

เจ้าหนี้มีประกันเลือกบังคับแก้หลักประกันโดยขอให้ จพท.ขายทอดตลาดหลักประกัน จพท.จะเกี่ยงให้เจ้าหนี้มีประกันไปฟ้องเป็นคดีแพ่งไม่ได้

ฎ.๖๘๑๗/๔๕ เจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิที่จะเลือกใช้สิทธิตาม ม.๙๕ หรือ ม.๙๖ หากจะขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายต้องยื่นคำขอต่อ จพท. ภายใต้เงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งตาม ม.๙๖ ส่วนการมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตาม ม.๙๕ ทำให้เจ้าหนี้มีประกันมีอำนาจฟ้องบังคับหลักประกันโดยไม่ต้องห้ามตาม กม.ล้มละลาย และไม่ต้องขอรับชำระหนี้ แต่ ม.๒๒ บัญญัติว่า เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว จพท.แต่ผู้เดียวมีอำนาจในการจัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ ดังนั้น จพท.จึงมีหน้าที่ในการชำระหนี้ สะสางหนี้สินของลูกหนี้ รวมทั้งขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มีประกันด้วย เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิที่จะเลือกฟ้อง จพท.เป็นคดีแพ่ง หรือยื่นคำร้องขอให้ จพท.ขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองนำเงินมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้มีประกันได้ เมื่อเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำร้องขอให้ จพท.ยึดทรัพย์สินจำนองออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่ตน จพท.ชอบที่จะสอบสวนคำร้องขอของเจ้าหนี้มีประกันและยึดทรัพย์สินจำนองออกขายทอดตลาดต่อไป

ฎ.๓๗๗๙/๖๐ เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ผู้คัดค้านแต่เพียงผู้เดียวมีอำนาจในการรวบรวมและจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม ม.๒๒ ทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ ๒ ที่ผู้คัดค้านมีอำนาจดำเนินการคือทรัพย์สินตาม ม.๑๐๙ รวมถึงทรัพย์สินทั้งหลายอันลูกหนี้มีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลายตาม ม.๑๐๙ (๑) ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นหลักประกันแก่เจ้าหนี้รายใดหรือไม่ ผู้คัดค้านย่อมมีอำนาจรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เข้ากองทรัพย์สินเพื่อจัดการได้ เว้นแต่จะเป็นกรณีตาม ม.๑๑๐ การที่ผู้คัดค้านจะสละสิทธิไม่ดำเนินการกับทรัพย์สินใดของลูกหนี้ได้ต้องปรากฏว่าผู้คัดค้านได้รับความเห็นชอบจากกรรมการเจ้าหนี้ตาม ม.๑๔๕ แล้ว

ที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๘๘๘๘๔ และ ๓๗๓๐๕ เป็นทรัพย์สินที่ลูกหนี้ที่ ๒ มีมาก่อนล้มละลายและไม่ปรากฏว่ากรรมการเจ้าหนี้มีมติเห็นชอบให้ผู้คัดค้านสละสิทธิในที่ดินดังกล่าว ผู้คัดค้านจึงยังคงมีหน้าที่รวบรวมจัดการทรัพย์สินดังกล่าวโดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะเป็นหลักประกันของเจ้าหนี้และราคาทรัพย์สินมีมูลค่าน้อยกว่าภาระหนี้หรือไม่ เมื่อผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันซึ่งมีสิทธิเหนือหลักประกันโดยไม่จำเป็นต้องขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายตาม ม.๙๕ เลือกใช้สิทธิยื่นคำร้องขอให้ผู้คัดค้านดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองแทนการใช้สิทธิบังคับคดีในคดีแพ่ง ผู้คัดค้านต้องรับคำร้องดำเนินการสอบสวนสิทธิของผู้ร้องและยึดทรัพย์สินจำนองออกขายทอดตลาดต่อไป

เจ้าหนี้มีประกันขอให้ จพท.ยึดหลักประกันออกขายทอดตลาด จพท.ต้องดำเนินการตามนั้น ถ้าหนี้ท่วมหลักประกันและไม่มีกรณีต้องร้องขอเพิกถอนนิติกรรม หากที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่ประสงค์จะดำเนินการต่อหลักประกัน จพท. งดดำเนินการต่อหลักประกันตามมติที่ประชุมเจ้าหนี้ได้

ฎ.๘๔๔๓/๕๗ พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๙๕ กำหนดให้ จพท.ตรวจดูทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน มิได้บังคับให้ จพท.ต้องยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันให้แก่เจ้าหนี้มีประกันเสมอไป การตรวจดูทรัพย์สิน จพท.จะกระทำด้วยการสอบสวนหรือขอมติที่ประชุมเจ้าหนี้ก็ได้ ถ้าทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันมีราคามากกว่าจำนวนหนี้ ราคาส่วนที่เหลือเกินจำนวนหนี้ย่อมเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายอันอาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ ซึ่งเป็นอำนาจของ จพท.ที่จะรวบรวมจัดการตาม ม.๒๒ และมีอำนาจขายตามวิธีที่สะดวกและเป็นผลดีที่สุดตาม ม.๑๒๓ จพท.จึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการยึดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันออกขายตามคำร้องของเจ้าหนี้ จะสั่งงดดำเนินการและให้เจ้าหนี้ไปดำเนินการตามกฎหมายอื่นไม่ได้ แต่ถ้าจำนวนหนี้ท่วมราคาหลักประกันและไม่มีกรณีต้องร้องขอให้เพิกถอนการฉ้อฉลหรือการกระทำใดแล้ว ประกอบกับที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่ประสงค์จะดำเนินการต่อหลักประกันเนื่องจากเห็นว่าจำนวนหนี้ค้างชำระท่วมราคาหลักประกัน การบังคับคดีต่อทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันไม่มีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ การที่ จพท.มีคำสั่งงดดำเนินการต่อทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตามมติที่ประชุมเจ้าหนี้จึงชอบแล้ว

ทรัพย์สินที่อยู่นั้นอยู่ภายใต้ พ.ร.บ.การจัดสรรที่ดินฯ ต้องห้ามมิให้เจ้าหนี้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินที่อยู่นั้น

ฎ.๕๕๖๗/๖๐ แม้ในคดีแพ่งจะพิพากษาให้ลูกหนี้กับพวกชำระหนี้ หากไม่ชำระหรือชำระไม่ครบให้ยึดที่ดินรวม ๑๒ แปลง ออกขายทอดตลาดตามสัญญาจำนอง แต่สารบัญญัติทะเบียนที่ดิน ๔ แปลง ระบุว่าที่ดินทั้งสี่แปลงดังกล่าวอยู่ภายใต้การจัดสรรที่ดินและเป็นพื้นที่ส่วนที่กันไว้เป็นสาธารณูปโภคหรือบริการสาธารณะประเภทถนน สวนหย่อมและบ่อบำบัดน้ำเสีย ตามใบอนุญาตให้ทำการจัดสรรที่ดิน ซึ่งตาม พ.ร.บ.การจัดสรรที่ดินฯ ม.๓๓ วรรคหนึ่ง และ ม.๔๓ กำหนดหน้าที่ของผู้จัดสรรที่ดินทั้งจำกัดการใช้สิทธิทำนิติกรรมของผู้จัดสรรที่ดินในลักษณะที่จะก่อให้เกิดภาวะผูกพันแก่ที่ดินอันเป็นสาธารณูปโภคและที่ดินที่ใช้เพื่อบริการสาธารณะ นอกจากนี้ ม.๓๐ วรรคสอง ยังบัญญัติให้ที่ดินอันเป็นสาธารณูปโภคและที่ดินที่ใช้เพื่อบริการสาธารณะปลอดจากบุริมสิทธิในมูลซื้อขาย อสังหาริมทรัพย์และภาระการจำนอง ดังนั้น การขอรับชำระหนี้เพื่อบังคับแก่ที่ดินส่วนที่เป็นสาธารณูปโภคซึ่งต้องมีการนำที่ดินส่วนที่เป็นสาธารณูปโภคออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ตามคำขอรับชำระหนี้ และในที่สุดก็ต้องทำนิติกรรมโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวให้แก่ผู้ประมูลได้ การบังคับแก่ที่ดินส่วนที่เป็นสาธารณูปโภคถือเป็นการก่อให้เกิดภาวะผูกพันแก่ที่ดิน เมื่อไม่ปรากฏว่าการบังคับชำระหนี้เอาจับที่ดินทั้งสี่แปลงดังกล่าวเจ้าหนี้ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากคณะ ก.ก.จัดสรรที่ดินกลาง การบังคับชำระหนี้เอาจับที่ดินทั้งสี่แปลงดังกล่าวจึงต้องห้ามตามกฎหมาย เจ้าหนี้จึงไม่อาจบังคับชำระหนี้เอาจับที่ดินทั้งสี่แปลงดังกล่าวได้

การขอให้ จพท. นำหลักประกันออกขายทอดตลาดในฐานะเจ้าหนี้มีประกันตาม ม.๙๕ มิใช่การยื่นคำขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๑ ประกอบ ม.๙๖ คิดดอกเบี้ยได้ถึงวันขายทอดตลาด

ฎ.๓๓๓๒/๕๙ ผู้ร้องใช้สิทธิยื่นคำร้องขอให้ผู้คัดค้านนำทรัพย์สินหลักประกันออกขายทอดตลาดในฐานะเจ้าหนี้มีประกันตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๙๕ จึงเป็นกรณีที่ผู้รับจำนองขอเอาบุริมสิทธิในทรัพย์สินที่รับจำนองไว้ไม่เกินกว่าหนี้ที่รับจำนองเท่านั้น หากขายทอดตลาดได้เงินเกินกว่าหนี้จำนอง เงินส่วนที่เกินย่อมตกเข้าแก่กองทรัพย์สินของจำเลยผู้ล้มละลาย แต่ถ้าขายไม่ได้ถึงราคาทรัพย์สินจำนองหนี้ส่วนที่เหลือก็ตกเป็นพับแก่ผู้รับจำนองไป ฉะนั้นต้องคิดดอกเบี้ยให้ผู้ร้องจนถึงวันขายทอดตลาด เมื่อเป็นการยื่นคำร้องเพื่อขอใช้สิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน มิใช่การยื่นคำขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๑ ประกอบ ม.๙๖ จึงไม่ต้องห้ามคิดดอกเบี้ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ตาม ม.๑๐๐

มาตรา ๑๐๐ ดอกเบี้ยหรือเงินค่าป่วยการอื่นแทนดอกเบี้ยภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้น ไม่ให้ถือว่าเป็นหนี้ที่จะขอรับชำระได้

มาตรา ๙๖ เจ้าหนี้มีประกันอาจขอรับชำระหนี้ได้ ภายในเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อยินยอมสละทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายแล้ว ขอรับชำระหนี้ได้เต็มจำนวน

(๒) เมื่อได้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้ว ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

(๓) เมื่อได้ขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้ว ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

(๔) เมื่อตีราคาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้ว ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ในกรณี เช่นนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจไถ่ถอนทรัพย์สินตามราคานั้นได้ ถ้าเห็นว่าราคานั้นไม่สมควร เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจขายทรัพย์สินนั้นตามวิธีการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหนี้ตกลงกัน ถ้าไม่ตกลงกัน จะขายทอดตลาดก็ได้แต่ต้องไม่ให้เสียหายแก่เจ้าหนี้นั้น และเจ้าหนี้หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจเข้าสู่ราคาในการขายทอดตลาดได้ เมื่อขายได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ถือว่า เป็นราคาที่ได้ตีมาในคำขอ

ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่แจ้งโดยหนังสือให้เจ้าหนี้ทราบว่าจะใช้สิทธิไถ่ถอนหรือตกลงให้ขายทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันภายในกำหนดเวลาสี่เดือนนับแต่วันที่เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ให้ถือว่า ยินยอมให้ทรัพย์สินนั้นเป็นกรรมสิทธิ์แก่เจ้าหนี้ตามราคาที่ได้ตีมา และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หมดสิทธิไถ่ถอนหรือขายทรัพย์สินนั้น

บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ไม่ให้ใช้บังคับในกรณีที่ตามกฎหมายลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าราคาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

เจ้าหนี้มีประกันที่อาจขอรับชำระหนี้ภายในเงื่อนไขตาม ม.๙๖ ต้องเป็นเจ้าหนี้มีประกันที่มีชื่อตกลงยกเว้น ป.พ.พ. ม.๗๓๓

ฎ.๑๕๔๔๒/๕๘ เจ้าหนี้มีประกันที่อาจขอรับชำระหนี้ภายในเงื่อนไขตาม ม.๙๖ ต้องเป็นเจ้าหนี้มีประกันที่มีสิทธิบังคับชำระหนี้ได้ทั้งจากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้ตามที่บัญญัติไว้ในวรรคสาม ลูกหนี้ที่ ๒ จดทะเบียนจำนองที่ดินเฉพาะส่วนแก่เจ้าหนี้เพื่อเป็นประกันหนี้กู้ยืมเงินพร้อมดอกเบี้ย แต่ไม่ปรากฏข้อตกลงว่าหากบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินจำนองก่อนออกขายทอดตลาดแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ ลูกหนี้ที่ ๒ ผู้จำนองยอมให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนองบังคับเอาจากทรัพย์สินอื่นได้ด้วยอันจะเป็นการยกเว้น ป.พ.พ.มาตรา ๗๓๓ ต่อมาลูกหนี้ที่ ๒ ผิดสัญญาไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ที่ ๒ เป็นคดีแพ่งขอให้บังคับลูกหนี้ที่ ๒ ชำระหนี้ หากลูกหนี้ที่ ๒ ไม่ชำระหนี้ขอให้ยึดที่ดินจำนองออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ เมื่อเจ้าหนี้และลูกหนี้ที่ ๒ ตกลงกันได้โดยทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ศาลมีคำพิพากษาตามยอมว่าหากลูกหนี้ที่ ๒ ผิดนัดชำระหนี้ตามที่ตกลง ให้เจ้าหนี้บังคับคดียึดที่ดินจำนองของลูกหนี้ที่ ๒ ออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้เท่านั้น มิได้ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้บังคับคดีแก่ทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้ที่ ๒ ได้ หากบังคับชำระหนี้จากที่ดินจำนองแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ตามคำพิพากษา เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้ที่ ๒ ได้อีก **เจ้าหนี้จึงเป็นเจ้าหนี้มีประกันที่มีสิทธิบังคับชำระหนี้เฉพาะที่ดินของลูกหนี้ที่ ๒ ที่จำนองเป็นหลักประกันไว้ ย่อมไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๙๖ (๓) ต้องห้ามตามมาตรา ๙๖ วรรคสาม**

เจ้าหนี้มีประกันยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๖ (๓) จะได้รับชำระหนี้อย่างไรเป็นไปตามกระบวนการในคดีล้มละลาย เจ้าหนี้มีประกันยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้จากเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองก่อนเจ้าหนี้อื่นอีกไม่ได้

ฎ.๘๓๓๖/๖๓ ผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายเนื่องจากจำเลยถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด โดยขอให้ จพท. ขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้ว ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.๒๕๘๓ ม.๙๖ (๓) การที่ผู้ร้องจะได้รับชำระหนี้อย่างไรจึงต้องเป็นไปตามกระบวนการในคดีล้มละลาย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการจัดกิจการและทรัพย์สินของจำเลย และมีได้ทำให้ผู้ร้องเสียสิทธิในการได้รับชำระหนี้ในฐานะเจ้าหนี้ประกันแต่อย่างใด ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้จากเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองก่อนเจ้าหนี้อื่นได้อีก

**เจ้าหนี้มีประกันขอรับชำระหนี้โดยไม่แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน
และการขอแก้ไขคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน**

มาตรา ๙๗ ถ้าเจ้าหนี้มีประกันขอรับชำระหนี้โดยไม่แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน เจ้าหนี้นั้นต้องคืนทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นเป็นอันระงับ เว้นแต่เจ้าหนี้นั้นจะแสดงต่อศาลได้ว่าการละเว้นนั้นเกิดขึ้นโดยพลั้งเผลอ ในกรณีเช่นนี้ศาลอาจอนุญาตให้แก้ไขข้อความในรายการแห่งคำขอรับชำระหนี้ โดยกำหนดให้คืนส่วนแบ่งหรือกำหนดอย่างอื่นตามที่เห็นสมควรก็ได้

เจ้าหนี้มีประกันพลั้งเผลอขอรับชำระหนี้โดยไม่แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน แม้คดีส่วนค่าขอรับชำระหนี้จะถึงที่สุดแล้ว หากยังมีได้มีการแบ่งครั้งที่สุดตาม ม.๑๓๑ ศาลอนุญาตให้แก้ไขข้อความในรายการขอรับชำระหนี้ได้

ฎ.๓๔๙๑/๒๘ ม.๙๗ บัญญัติว่า แม้เจ้าหนี้มีประกันขอรับชำระหนี้โดยไม่แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ศาลก็อาจอนุญาตให้แก้ไขข้อความในรายการขอรับชำระหนี้ได้ หากเจ้าหนี้แสดงต่อศาลได้ว่าการละเว้นนั้นเกิดขึ้นโดยพลั้งเผลอ แม้คำสั่งเรื่องค่าขอรับชำระหนี้จะถึงที่สุดแล้วก็ตาม หากผู้ขอรับชำระหนี้แสดงได้ว่าการละเว้นไม่แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันเกิดขึ้นโดยความพลั้งเผลอ

ความในตอนท้ายของ ม.๙๗ ที่ว่า “โดยกำหนดให้คืนส่วนแบ่ง หรือกำหนดอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร” นั้น แสดงว่าแม้จะมีการขายและแบ่งทรัพย์สินไปบ้างแล้วแต่ตราใบได้ยังมีได้มีการแบ่งครั้งที่สุดตาม ม.๑๓๑ ศาลย่อมมีอำนาจที่จะอนุญาตให้แก้ไขข้อความในรายการขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๗ ได้

(หมายเหตุ ฎ.๑๐๙๗/๓๖ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

เจ้าหนี้มีประกันขอรับชำระหนี้โดยไม่แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน หากพลั้งเผลอ และไม่ปรากฏว่ากระทำให้ไปเพื่อเอาเปรียบเจ้าหนี้ผู้อื่น ศาลอนุญาตให้แก้ไขค่าขอรับชำระหนี้ได้

ฎ.๓๗๓๒/๓๑ การยื่นคำร้องขอแก้ไขค่าขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกันที่ไม่แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันโดยอ้างว่าเกิดขึ้นเพราะความพลั้งเผลอตาม ม.๙๗ ซึ่งศาลอาจอนุญาตให้แก้ไขโดยกำหนดให้คืนส่วนแบ่งหรือกำหนดการอย่างอื่นตามที่เห็นสมควรนั้น ย่อมทำได้จนกว่าจะได้จัดการแบ่งทรัพย์สินครั้งที่สุด แม้คำสั่งให้รับชำระหนี้จะถึงที่สุดไปแล้ว หรือเจ้าหนี้ผู้นั้นจะได้เคยยื่นคำขอแก้ไขมาแล้วและได้ขอถอนคำร้องไปก็ตาม

ผู้ร้องเป็นนิติบุคคลประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ย่อมมีบุคลากรหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายจะต้องปฏิบัติงานไปตามหน้าที่ ไม่มีเหตุให้น่าระแวงว่าบุคคลเหล่านั้นจะแก่งปลิงปฏิบัติงานให้ผิดพลาดเพื่อเอาเปรียบบุคคลภายนอก ความพลั้งเผลออันเกิดจากความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องและเกิดขึ้นในระหว่างมีการสับเปลี่ยนหน่วยงานของผู้ร้อง ผู้ร้องดำเนินธุรกิจทางการเงินน่าจะเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ทั้งการจำนองที่ดินมีหลายแปลงและเป็นนิติกรรมที่กระทำโดยเปิดเผย มีหลักฐานแนชัดตรวจสอบได้ง่ายโดยไม่มีเหตุผลที่ผู้ร้องจะต้องปกปิดเพื่อเอาเปรียบเจ้าหนี้ผู้อื่น จึงมีเหตุผลสมควรที่จะอนุญาตให้ผู้ร้องแก้ไขข้อความในรายการแห่งค่าขอรับชำระหนี้ได้

เจ้าหนี้ตรวจสอบพบข้อมูลการเป็นเจ้าหนี้มีประกันในภายหลัง หากการขอเพิ่มเติมหลักประกันสำหรับการขอรับชำระหนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ ศาลให้แก้ไขคำขอรับชำระหนี้ได้

ฎ.๗๔๕๕/๖๐ ขณะยื่นคำขอรับชำระหนี้ผู้ร้องไม่พบข้อมูลการเป็นเจ้าหนี้มีประกันของที่ดินที่ขอเพิ่มเติมหลักประกันในคำขอรับชำระหนี้ ต่อมาผู้ร้องตรวจสอบพบ และเห็นว่า การขอเพิ่มเติมหลักประกันสำหรับการขอรับชำระหนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลขอเพิ่มเติมหลักประกันในคำขอรับชำระหนี้เช่นนี้ ถือไม่ได้ว่าเป็นความผิดพลาดโดยความตั้งใจของผู้ร้องที่ไม่แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกันหรือที่ดิน ผู้ร้องมีสิทธิแก้ไขข้อความในการแห่งคำขอรับชำระหนี้ตาม ม.๘๗

เจ้าหนี้มีประกันไม่แจ้งว่าหนี้ที่ขอรับชำระมีจำนองเป็นประกันเพื่อเอาเปรียบเจ้าหนี้ผู้อื่น ย่อมไม่มีเหตุอนุญาตให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้อย่างเจ้าหนี้มีประกันตาม ม.๘๖ และศาลชอบที่จะสั่งให้สิทธิจำนองเหนือที่ดินนั้นเป็นอันระงับไปตาม ม.๘๗

ฎ.๒๙๐๙/๒๒ เอกสารที่เจ้าหนี้ผู้ขอรับชำระหนี้อ้างส่งเป็นพยานชั้นสอบสวนของ จพท. ปรากฏว่าหนี้ตามสัญญากู้เงินรวม ๗ ฉบับ ลูกหนี้นำที่ดินรวม ๑๐ โฉนดจำนองเป็นประกัน (โดยระบุเลขโฉนด) และในหนังสือสัญญากู้เงินทุกฉบับระบุที่ดินที่ลูกหนี้จะนำมาจำนอง ทั้งสัญญาจำนองทุกฉบับก็อยู่ที่เจ้าหนี้ การที่เจ้าหนี้ละเว้นไม่แจ้งในคำขอรับชำระหนี้ว่าหนี้ที่ขอรับชำระหนี้มีจำนองเป็นประกัน และไม่กรอกรายละเอียดแห่งทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในบัญชีประกอบคำขอซึ่งจำเป็นต้องกรอก จึงเห็นได้ชัดว่าเจ้าหนี้ประสงค์ขอรับชำระหนี้อย่างเจ้าหนี้ไม่มีประกันเพื่อจะเอาหลักประกันไว้บังคับชำระหนี้เป็นการเอาเปรียบเจ้าหนี้ผู้อื่นด้วย หากว่าการละเว้นนั้นเกิดขึ้นโดยพลั้งเผลอไม่ คดีจึงไม่มีเหตุอนุญาตให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้อย่างเจ้าหนี้มีประกันภายในเงื่อนไขตาม ม.๘๖ ศาลชอบที่จะสั่งให้สิทธิจำนองเหนือที่ดินนั้นเป็นอันระงับไปตาม ม.๘๗

การพิจารณาคำขอรับชำระหนี้

กระบวนการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้

มาตรา ๑๐๔ เมื่อพ้นกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เด็ดขาดแล้ว ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รับนัดลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลายมาพร้อมกันเพื่อ ตรวจสอบคำขอรับชำระหนี้ โดยแจ้งความให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

การสอบสวนคำขอรับชำระหนี้และการพิจารณาสั่งคำขอรับชำระหนี้ (เดิม)

มาตรา ๑๐๕ (เดิม) ในการตรวจสอบคำขอรับชำระหนี้ ไม่ว่าจะเป็นอย่างนี้ตามคำพิพากษา หรือไม่ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจออกหมายเรียกเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลใดมา สอบสวนในเรื่องหนี้สิน แล้วทำความเห็นส่งสำนวนเรื่องหนี้สินที่ขอรับชำระหนี้ต่อศาล พร้อมทั้งรายงานว่ามีผู้ได้แย้งคำขอรับชำระหนี้ประการใดหรือไม่

มาตรา ๑๐๖ (เดิม) คำขอรับชำระหนี้รายใด ถ้าลูกหนี้ เจ้าหนี้ หรือเจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์ไม่ได้แย้ง ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้รับชำระหนี้ได้ เว้นแต่มีเหตุอันสมควรสั่งเป็น อย่างอื่น

การสอบสวนคำขอรับชำระหนี้และการพิจารณาสั่งคำขอรับชำระหนี้ (ปัจจุบัน)

*มาตรา ๑๐๕ ในการพิจารณาและมีคำสั่งคำขอรับชำระหนี้ ไม่ว่าจะเป็นอย่างนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจออกหมายเรียกเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลใดมาสอบสวนหรือให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารเพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับหนี้สินได้

*มาตรา ๑๐๖ คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายใด ถ้าเจ้าหนี้อื่น ลูกหนี้ หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อื่นไม่ได้แย้ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้มีอำนาจเป็นผู้พิจารณาสั่งอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ได้ เว้นแต่มีเหตุอันสมควรสั่งเป็นอย่างอื่น

คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายใดถ้ามีผู้โต้แย้ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สอบสวนแล้วมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้ยกคำขอรับชำระหนี้
- (๒) อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน
- (๓) อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้บางส่วน

(หมายเหตุ* แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๘)

แม้หนี้ที่เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้จะเป็นหนี้ที่เจ้าหนี้กล่าวอ้างมาในฟ้องเป็นคดีล้มละลายจนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ก็ไม่ผูกพัน จพท. หรือศาล ให้จำต้องถือตาม

ฎ.๓๙๖๐/๔๖ แม้ศาลล้มละลายกลางจะได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดโดยมิได้มีการยกเหตุเรื่องอายุความขึ้นมาพิจารณาวินิจฉัยยกฟ้องโจทก์ก็ตาม ก็หาใช่ว่าศาลล้มละลายกลางได้วินิจฉัยยอมรับรองว่าเป็นหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ได้ไม่ อีกทั้งกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ม.๒๗ ในส่วนของการขอรับชำระหนี้ เป็นกระบวนการพิจารณาที่แยกต่างหากจากกระบวนการพิจารณาคดีและมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ เมื่อบทบัญญัติใน ม.๙๑, ๙๔, ๑๐๖, ๑๐๗ และ ๑๐๘ ได้ให้อำนาจแก่ จพท. และศาลที่จะต้องพิจารณาในชั้นขอรับชำระหนี้อีกครั้งหนึ่งด้วยว่าหนี้ที่เจ้าหนี้แต่ละรายยื่นคำขอรับชำระหนี้เป็นหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ได้หรือไม่ แม้หนี้ที่เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้มานั้นจะเป็นหนี้ที่เจ้าหนี้ นำมากล่าวอ้างฟ้องเป็นคดีล้มละลายจนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้วก็ตาม แต่ก็หาผูกพัน จพท. หรือศาลให้จำต้องถือตามไม่ เมื่อหนี้ที่เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระเป็นหนี้ที่ขาดอายุความ จึงต้องห้ามมิให้ขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๔(๑)

(หมายเหตุ ฎ.๒๐๐๗/๒๘ (ป) วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

ชั้นขอรับชำระหนี้ เจ้าหนี้มีหน้าที่นำพยานเอกสารมาแสดงต่อ จพท. หากขอเลื่อนโดยไม่มีเหตุผล จนกระทั่ง จพท.ให้ดุลพินิจงดการสอบสวนโดยชอบ เจ้าหนี้จะขออ้างพยานหลักฐานนั้นในชั้นศาลไม่ได้

ฎ.๔๘๖๗/๓๘ เจ้าหนี้ขอเลื่อนการสอบสวนตามคำขอรับชำระหนี้อ้างว่ายังหาเอกสารที่จะใช้ประกอบการสอบสวนไม่พบ จพท.ให้เลื่อนวันนัดสอบสวนเจ้าหนี้ไปตามที่เจ้าหนี้ขอ แต่ถึงวันนัดเจ้าหนี้ไม่ไปพบ จพท.โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้อง ย่อมถือได้ว่าเจ้าหนี้ไม่ตั้งใจให้การสอบสวนและส่งเอกสารประกอบคำให้การ จพท.งดการสอบสวนพยานหลักฐานของเจ้าหนี้ได้ เจ้าหนี้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้มีหน้าที่นำพยานหลักฐานมาแสดงต่อ จพท. เพื่อพิสูจน์ว่าหนี้ดังกล่าวมีอยู่จริง เมื่อเจ้าหนี้ไม่ไปพบ จพท.จน จพท.งดการสอบสวนพยานหลักฐานของเจ้าหนี้โดยชอบแล้ว เจ้าหนี้ย่อมหมดสิทธิเสนอพยานหลักฐาน และในชั้นสอบสวนคำขอรับชำระหนี้ของ จพท. ศาลชั้นต้นย่อมไม่มีอำนาจหน้าที่ที่จะรับพยานหลักฐานนั้นไว้แทน จพท.ได้ การที่ จพท.ทำความเห็นคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้โดยไม่พิจารณาพยานหลักฐานที่เจ้าหนี้ยื่นไว้ต่อศาลชั้นต้นจึงชอบแล้ว

เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ มีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานไปแสดงต่อ จพท. ในชั้นสอบสวนคำขอรับชำระหนี้

ฎ.๑๑๒๓/๕๔ การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายเป็นกระบวนการพิจารณาที่กระทำต่อ จพท. แยกต่างหากจากกระบวนการพิจารณาที่กระทำต่อศาล เจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์มีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานไปแสดงต่อ จพท.ในชั้นสอบสวนคำขอรับชำระหนี้ เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่ามูลหนี้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้มีอยู่จริงก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์และลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าว ทั้งเป็นหนี้ที่ไม่ต้องห้ามไม่ให้ขอรับชำระหนี้ เช่น หนี้ที่เกิดจากการสมยอมกันระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ เป็นต้น หากใช้เป็นหน้าที่ของ จพท. ที่จะไต่สวนรวบรวมพยานหลักฐานประกอบคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้เองไม่ นอกจากนั้นมาตรา ๑๐๖ (เดิม) จพท. ยังมีสิทธิไต่แย้งคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ได้แม้เจ้าหนี้รายอื่นหรือลูกหนี้จะไม่ได้แย้งคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินของลูกหนี้และสิทธิของเจ้าหนี้ทั้งหลายให้ได้รับความเป็นธรรม

มูลหนี้ที่เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้เป็นมูลหนี้ตามคำพิพากษาตามยอมในคดีแพ่ง เจ้าหนี้ก็ยังมีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานมาแสดง

ฎ.๔๕๖๕/๖๐ การยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายเจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานมาให้การสอบสวนต่อ จพท. ว่ามูลหนี้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้มีอยู่จริงและไม่ต้องห้ามไม่ให้ขอรับชำระหนี้ แม้ว่ามูลหนี้ที่เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้จะเป็นมูลหนี้ตามคำพิพากษาตามยอมในคดีแพ่ง เจ้าหนี้ก็ยังมีหน้าที่ต้องนำพยานมาให้การสอบสวน เพราะคำพิพากษาดังกล่าวหาได้ผูกพัน จพท. ไม่ แม้เจ้าหนี้จะได้ยื่นสำเนาสัญญาประนีประนอมยอมความในคดีแพ่ง สำเนาตารางคำนวณยอดหนี้ตามคำพิพากษามาพร้อมกับคำขอรับชำระหนี้ และเจ้าหนี้หรือบุคคลอื่นไม่ได้โต้แย้งคัดค้านว่ามีคำพิพากษาตามยอมดังกล่าวจริง ก็รับฟังได้เพียงว่าศาลมีคำพิพากษาตามยอมในคดีแพ่งให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามคำพิพากษาตามยอมของศาลเท่านั้น เจ้าหนี้ยังมีหน้าที่ต้องนำพยานมาให้การสอบสวนต่อ จพท. ว่ามูลหนี้ตามคำพิพากษาตามยอมดังกล่าวมีอยู่จริงและลูกหนี้ต้องรับผิดชอบ หนี้จะต้องนำสืบถึงมูลหนี้ที่ค้างชำระอยู่ถึงวันที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้

การแจ้งคำสั่งและการคัดค้านต่อศาล

มาตรา ๑๐๖ คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายใด ถ้าเจ้าหนี้อื่น ลูกหนี้ หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อื่นไม่ได้แย้ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้มีอำนาจเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ได้ เว้นแต่มีเหตุอันสมควรสั่งเป็นอย่างอื่น

คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายใดถ้ามีผู้โต้แย้ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สอบสวนแล้วมีคำสั่ง...

การคัดค้านคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลได้ภายในกำหนดสิบสี่วันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

การพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องคัดค้านตามวรรคสาม ให้ศาลมีอำนาจเรียกสำนวนคำขอรับชำระหนี้มาตรวจ และสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำคำชี้แจงในเรื่องที่เป็นปัญหาตามที่เห็นสมควรได้ หากศาลเห็นสมควรไต่สวนพยานหลักฐานเพิ่มเติม ก็ให้ดำเนินการไต่สวนโดยเร็วเท่าที่จำเป็น

จพท.สั่งคำขอรับชำระหนี้ไปโดยผิดหลง จพท.สั่งแก้ไขได้

มาตรา ๑๐๘ คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้มีคำสั่งอนุญาตแล้วนั้น ถ้าต่อมาปรากฏว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้สั่งไปโดยผิดหลง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจยกคำขอรับชำระหนี้ หรือลดจำนวนหนี้ที่ได้มีคำสั่งอนุญาตไปแล้วได้

การหักกลบลบหนี้

มาตรา ๑๐๒ ถ้าเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิขอรับชำระหนี้เป็นหนี้ลูกหนี้ในเวลาที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ถึงแม้ว่ามูลแห่งหนี้ทั้งสองฝ่ายจะไม่มีวัตถุเป็นอย่างเดียวกันก็ดี หรืออยู่ในเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลาที่ดี ก็อาจหักกลบลบกันได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้สิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้ภายหลังที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว

ข้อสังเกต หนี้ที่จะนำมาขอหักกลบลบหนี้ ต้องเป็นหนี้ที่อาจขอรับชำระได้

หักกลบลบหนี้กับค่าหุ้นที่ค้างชำระไม่ได้

ฎ.๗๐๑/๑๓ (ป) ผู้ร้องเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดและยังค้างชำระเงินค่าหุ้นอยู่ แต่ผู้ร้องก็เป็นเจ้าหนี้บริษัทเพราะได้ชำระหนี้แทนไปในฐานะผู้ค้ำประกัน ต่อมาเมื่อบริษัทล้มละลายและ จพท.แจ้งให้ชำระเงินค่าหุ้น ผู้ร้องจะขอให้เอาหนี้ดังกล่าวนี้หักกลบลบกันหาได้ไม่

หมายเหตุ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๙ หุ้นทุก ๆ หุ้นจะต้องให้ใช้เป็นเงินจนเต็มค่า เว้นแต่หุ้นซึ่งออกตามบทบัญญัติมาตรา ๑๑๘ อนุมาตรา (๕) หรือมาตรา ๑๒๒๑

ในการใช้เงินเป็นค่าหุ้นนั้น ผู้ถือหุ้นจะหักหนี้กับบริษัทหาได้ไม่

หนี้ที่ฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ ขอรับชำระหนี้ไม่ได้ ขอหักกลบลบหนี้ไม่ได้

ฎ.๔๑/๒๕ เมื่อไม่มีหลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือลงลายมือชื่อจำเลยเป็นผู้ยืม จึงเป็นหนี้ที่ฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ตาม ป.พ.พ. ม.๖๕๓ ซึ่งเป็นหนี้ที่ขอรับชำระไม่ได้ในคดีล้มละลาย ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิจะนำมาหักกลบลบหนี้ได้ตาม ม.๑๐๒ ประกอบ ม.๙๔ (๑)

หนี้ที่ขาดอายุความ ขอรับชำระหนี้ไม่ได้ นำมาขอหักกลบลบหนี้ไม่ได้

ฎ.๑๖๐๗/๒๘ ตาม ม.๑๐๒ กรณีจะหักกลบลบหนี้ในคดีล้มละลายได้หนี้นั้นต้องเป็นหนี้ซึ่งเจ้าหนี้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ได้ เมื่อเช็คที่ผู้ร้องยกขึ้นอ้างเพื่อขอหักกลบลบหนี้กับหนี้ของตนลงวันที่ส่งจ่ายเงินในวันที่ ๓ พ.ค.๒๕๒๒ แต่จำเลยถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเมื่อวันที่ ๑๐ มิ.ย.๒๕๒๓ ในวันที่ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เช็คนั้นจึงขาดอายุความตาม ป.พ.พ. ม.๑๐๐๒ และเป็นหนี้ที่จะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ ผู้ร้องย่อมไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ตามเช็คดังกล่าว เพราะต้องห้ามตาม ม.๙๔ (๑) เมื่อผู้ร้องไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ ผู้ร้องก็จะขอให้หักกลบลบหนี้ตาม ม.๑๐๒ หาได้ไม่

หนี้ที่เกิดขึ้นหลังศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ขอรับชำระหนี้ไม่ได้ นำมาขอหักกลบลบหนี้ไม่ได้

ฎ.๓๑๙๔/๔๐ ศาลพิพากษาให้ผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของ ก. มีสิทธิได้รับค่าเสียหายเดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท จนกว่า ก. และบริวารจะออกไปจากที่พิพาท จึงเท่ากับศาลกำหนดค่าเสียหายให้ผู้ร้องได้รับเป็นรายเดือนทุกเดือนไปจนกว่า ก. จะส่งมอบที่ดินและอาคารพิพาทให้ผู้ร้อง มูลหนี้รายนี้จึงสามารถแบ่งแยกได้ว่าค่าเสียหายเดือนใดเกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ค่าเสียหายเดือนใดที่ผู้ร้องมีสิทธิได้รับก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ก. ก็ย่อมมีสิทธินำมาหักกลบลบหนี้ได้ เมื่อ ก. ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว ค่าเสียหายหลังวันที่ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวจึงเป็นสิทธิเรียกร้องที่ผู้ร้องได้รับภายหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เข้าข้อยกเว้นตาม ม.๑๐๒ จะนำมาหักกลบลบหนี้ไม่ได้

ฎ.๔๖๐๓/๔๒ ผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้ที่มีสิทธิขอรับชำระหนี้เป็นหนี้ลูกหนี้(จำเลย)ในเวลาที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ จะขอใช้สิทธินำเงินฝากประจำพร้อมดอกเบี้ยของลูกหนี้(จำเลย)มาหักกลบลบหนี้กับเงินที่ศาลอนุญาตให้ผู้ร้องได้รับชำระหนี้แล้วตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ได้หรือไม่ จะต้องพิจารณาว่าในวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้(จำเลย)นั้น ผู้ร้องเป็นหนี้ลูกหนี้(จำเลย)เป็นเงินต้นพร้อมทั้งดอกเบี้ยเพียงใดแล้วจึงนำมาหักกลบลบหนี้กับลูกหนี้(จำเลย)ได้ ดังนั้น ผู้ร้องจึงนำดอกเบี้ยของลูกหนี้(จำเลย)ที่เกิดขึ้นภายหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วมาหักกลบลบหนี้ตาม ม.๑๐๒ ไม่ได้

การหักกลบลบหนี้ไม่ใช่การขอรับชำระหนี้ เจ้าหนี้สามารถแสดงเจตนาต่อ จพท.ได้โดยไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ และไม่ต้องแสดงเจตนาภายใน ๒ เดือน

ฎ.๑๓๐๓/๐๑* การหักกลบลบหนี้ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ผู้ล้มละลายนั้น ย่อมทำได้โดยเจ้าหนี้แสดงเจตนาไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หนี้ก็เป็นอันระงับไป ไม่จำเป็นต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้เสียก่อนจึงจะหักกลบลบหนี้กันได้ การหักกลบลบหนี้สามารถแสดงเจตนาต่อ จพท.ได้โดยไม่ต้องดำเนินการภายในกำหนดเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้

ฎ.๓๓๕๖/๒๔ ธนาการผู้ร้องเป็นเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิขอรับชำระหนี้และมีหน้าที่จะต้องคืนเงินที่รับฝากแก่จำเลย จึงมีสิทธิหักกลบลบหนี้โดยแสดงเจตนาขอหักกลบลบหนี้ต่อ จพท.ตาม ม.๑๐๒ ได้ แม้จะไม่ได้แสดงเจตนาต่อ จพท.ภายในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตาม ม.๙๑ ก็ตาม เพราะกรณีมิใช่ธนาการผู้ร้องร้องขอรับชำระหนี้

ฎ.๕๔๖๓/๖๐ การใช้สิทธิหักกลบลบหนี้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๑๐๒ เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิขอรับชำระหนี้สามารถใช้สิทธิหักกลบลบหนี้ได้ด้วยการแสดงเจตนาขอหักกลบลบหนี้ต่อ จพท. โดยไม่ต้องนำหนี้ที่เจ้าหนี้เป็นหนี้ของลูกหนี้มายื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท.ภายใน ๒ เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามมาตรา ๒๗ และมาตรา ๙๑

ผลของการล้มละลายกับการบังคับคดีที่ได้กระทำไปแล้ว

มาตรา ๑๑๐ คำสั่งของศาลที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ชั่วคราว หรือหมายบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ นั้น จะใช้ยื่นแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไม่ได้ เว้นแต่การบังคับคดีนั้นได้สำเร็จบริบูรณ์แล้วก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

การบังคับคดีนั้น ให้ถือว่าได้สำเร็จบริบูรณ์เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่อนุญาตให้เจ้าหนี้อื่นยื่นคำขอเฉลี่ยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบถึงสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน หรือถึงการที่ผู้ใดได้ชำระเงินโดยสุจริตแก่ศาล หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีตามคำสั่งศาล หรือถึงความสมบูรณ์แห่งการซื้อโดยสุจริตในการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามคำสั่งศาล

มาตรา ๑๑๑ เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้จำหน่ายทรัพย์สินแล้วแต่ยังไม่ได้จ่ายเงิน ถ้าได้รับคำแจ้งความว่าได้มีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลายก่อนที่การบังคับคดีได้สำเร็จบริบูรณ์ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกักเงินไว้ และถ้าต่อไปศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีคิดหักไว้เป็นค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานบังคับคดีและค่าธรรมเนียมโจทก์ในชั้นบังคับคดี เหลือเท่าใดให้ส่งเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลาย ในกรณีเช่นนี้มีให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๑๑๒ ถ้าในระหว่างที่การบังคับคดียังไม่สำเร็จบริบูรณ์ เจ้าพนักงานบังคับคดีได้รับคำสั่งความว่าลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งรายการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่อยู่ในอำนาจหรือความยึดถือของตนแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และให้ปฏิบัติตามคำขอของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานบังคับคดีและค่าธรรมเนียมโจทก์ในชั้นบังคับคดี ให้หักจากทรัพย์สินนั้นได้ก่อน ในกรณีเช่นว่านี้มีให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

อำนาจของ จพท. ไม่กระทบถึงสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับคดีแก่หลักประกัน จพท. ขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีโอนการยึดทรัพย์จำนองมาไว้ในคดีล้มละลายไม่ได้

ฎ.๕๙๓/๓๘ เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๒๒ (๒) ให้อำนาจ จพท. แต่ผู้เดียวในการเก็บรวบรวมและรับเงินหรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิจะได้รับจากผู้อื่น แม้ทรัพย์สินนั้นจะอยู่ระหว่างการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดีก็ตาม เจ้าพนักงานบังคับคดีก็ต้องปฏิบัติตามคำขอของ จพท. เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น เว้นแต่การบังคับคดีนั้นได้สำเร็จบริบูรณ์แล้วก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ตาม ม.๑๑๐ วรรคแรก ประกอบ ม.๑๑๒ ทั้งนี้ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้มาแบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายโดยเสมอภาคตามส่วน แต่อำนาจของ จพท. ดังกล่าวไม่กระทบถึงสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตาม ม.๑๑๐ วรรคท้าย **ผู้คัดค้านที่ ๑** เป็นเจ้าหนี้จำนองทรัพย์สินพิพาทของลูกหนี้ได้ฟ้องบังคับจำนองและทำการบังคับคดีโดยนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์พิพาทเพื่อขายทอดตลาดแล้ว ศาลชั้นต้นจึงมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดในคดีนี้ จพท. **ผู้คัดค้านที่ ๒** ย่อมไม่มีอำนาจที่จะขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีโอนการยึดทรัพย์พิพาทมาไว้ในคดีล้มละลาย เพราะเป็นการกระทบต่อสิทธิของผู้คัดค้านที่ ๑ ซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันโดยตรง

เจ้าหนี้มีประกันไม่ขอรับชำระหนี้ แม้อมาลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลาย ลูกหนี้ไม่หลุดพ้นจากหนี้จำนวนที่มีอยู่แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้บังคับคดีแก่ทรัพย์สินจำนวนต่อไปได้

ฎ.๗๘๕๔/๕๗ คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไม่มีผลกระทบต่อถึงสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตาม ม.๑๑๐ วรรคสาม โจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้มีประกันเหนือทรัพย์สินซึ่งจำนองของจำเลยที่ ๓ ย่อมมีสิทธิเลือกที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายที่จำเลยที่ ๓ ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือถ้าไม่ขอรับชำระหนี้เพราะเห็นว่าหลักประกันที่มีอยู่คุ้มกับจำนวนหนี้ โจทก์ก็ยังคงทรงสิทธิจำนองเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันอยู่ในลำดับเดิมต่อไป เมื่อโจทก์ไม่ขอรับชำระหนี้ หนี้ตามคำพิพากษาที่จำเลยที่ ๓ มีอยู่แก่โจทก์จึงไม่ใช่หนี้อันพึงขอรับชำระได้ตาม ม.๗๗ แม้จำเลยที่ ๓ ได้รับการปลดจากล้มละลาย ก็ไม่ทำให้จำเลยที่ ๓ หลุดพ้นจากหนี้จำนวนที่มีอยู่แก่โจทก์ โจทก์มีสิทธิร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาแก่ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างของจำเลยที่ ๓ ที่จำนองเป็นประกันหนี้แก่โจทก์ได้

การขอเพิกถอนการฉ้อฉล

มาตรา ๑๑๓ การขอให้ศาลเพิกถอนการฉ้อฉลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขอ*ได้โดยทำเป็นคำร้อง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๒๓๗ เจ้าหนี้ชอบที่จะร้องขอให้ศาลเพิกถอนเสียได้ซึ่งนิติกรรมใด ๆ อันลูกหนี้ได้กระทำการซึ่งรู้ว่าจะเป็นการทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ แต่ความข้อนี้ท่านมิให้ใช้บังคับ ถ้าปรากฏว่าในขณะที่ทำนิติกรรมนั้น บุคคลซึ่งเป็นผู้ได้ลากออกแต่การนั้นมีรู้เท่าถึงข้อความจริงอันเป็นทางให้เจ้าหนี้ต้องเสียเปรียบนั้นด้วย แต่หากกรณีเป็นการทำให้โดยเสนาหา ท่านว่าเพียงแต่ลูกหนี้เป็นผู้รู้ฝ่ายเดียวเท่านั้นก็พอแล้วที่จะขอเพิกถอนได้

บทบัญญัติดังกล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ท่านมิให้ใช้บังคับแก่นิติกรรมใดอันมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อสิทธิในทรัพย์สิน

มาตรา ๒๓๘ การเพิกถอนดังกล่าวมาในบทมาตราก่อนนั้นไม่อาจกระทบกระทั่งถึงสิทธิของบุคคลภายนอกอันได้มาโดยสุจริตก่อนเริ่มฟ้องคดีขอเพิกถอน

อนึ่ง ความที่กล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ท่านมิให้ใช้บังคับ ถ้าสิทธิอันได้มาโดยเสนาหา

จพท.ยื่นคำร้องตาม ม.๑๑๓ มีหน้าที่นำสืบให้ได้ความว่ามีกรณีฉ้อฉล

ฎ.๒๐๙/๒๑ จพท.ผู้ซึ่งอ้างอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. ล้มละลายฯ ม.๑๑๓ นี้ ย่อมจะต้องมีหน้าที่นำสืบให้ได้ความว่ามีกรณีฉ้อฉลกัน เพราะไม่มีข้อยกเว้นเกี่ยวกับหน้าที่นำสืบที่เป็นคุณแก่ จพท. ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๓

กรณีจะเป็นทางให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ ต้องปรากฏว่าขณะทำนิติกรรมที่ร้องขอให้เพิกถอนลูกหนี้เป็นหนี้เจ้าหนี้อื่นอยู่แล้ว*

ฎ.๕๓๓/๓๕ การที่ จพท.ร้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่ลูกหนี้โอนให้แก่ผู้คัดค้านโดยไม่มีค่าตอบแทนและเป็นการฉ้อฉลตาม ป.พ.พ. ม.๒๓๗ โดยมีได้บรรยายคำร้องว่าลูกหนี้ได้กระทำลงทั้งรู้ว่าจะเป็นการให้เจ้าหนี้รายใดเสียเปรียบ ต้องถือว่า จพท.ขอให้เพิกถอนการโอนซึ่งทำให้โจทก์ต้องเสียเปรียบรายเดียวเท่านั้น และต้องได้ความว่าลูกหนี้เป็นหนี้เจ้าหนี้อื่นก่อนหรือขณะที่ลูกหนี้ทำนิติกรรมอันจะเป็นการให้เจ้าหนี้เสียเปรียบด้วย เมื่อลูกหนี้โอนที่ดินให้ผู้คัดค้านแล้วถึง ๓ ปี จึงจะมาเป็นลูกหนี้โจทก์ ขณะโอนโจทก์จึงไม่อยู่ในฐานะเจ้าหนี้ของลูกหนี้ ดังนั้น แม้ลูกหนี้จะโอนที่ดินไปโดยไม่มีค่าตอบแทนก็ตามผู้ร้องก็ไม่มีสิทธิร้องขอให้เพิกถอน

จพท.ร้องขอเพิกถอนการฉ้อฉลถือเป็นการกระทำแทนเจ้าหนี้ อายุความจึงต้องนับแต่เจ้าหนี้รู้ถึงต้นเหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอน มิใช่ นับแต่ จพท.รู้

ฎ.๓๙๒๓/๓๙ ม.๑๑๓ ให้อำนาจ จพท.กระทำการแทนเจ้าหนี้ได้เป็นกรณีพิเศษโดยไม่จำเป็นต้องไปฟ้องเป็นคดีใหม่ อายุความที่ใช้บังคับจึงถือตามอายุความของเจ้าหนี้ผู้เกี่ยวข้องในขณะที่ย่อมจะบังคับตามสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้นั้นเป็นเกณฑ์พิจารณา จะถือเอาวันที่ จพท.ได้รู้ถึงต้นเหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอนเป็นหลักในการเริ่มต้นนับอายุความไม่ได้ เมื่อ จพท.ยื่นคำร้องขอเพิกถอนการฉ้อฉลเมื่อพ้น ๑ ปี นับแต่เวลาที่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ได้รู้หรือควรจะรู้เหตุแห่งการเพิกถอน คำร้องของ จพท.จึงขาดอายุความ ตาม ป.พ.พ. ม.๒๔๐ ประกอบ พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๑๓

ฎ.๖๕๑๔/๕๐ เจ้าหนี้ทราบถึงเหตุแห่งการเพิกถอนการโอนเมื่อวันที่ ๓ ต.ค.๒๕๔๔ และการร้องขอให้เพิกถอนการโอนต้องนับถึงวันที่ยื่นคำร้องตาม ป.พ.พ. ม.๒๔๐ เมื่อ จพท.ยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนการโอนต่อศาลชั้นต้นวันที่ ๓ ต.ค.๒๕๔๕ ภายใน ๑ ปี นับตั้งแต่วันที่เจ้าหนี้ทราบถึงเหตุแห่งการเพิกถอนแล้ว จึงไม่ขาดอายุความ

กรณีลูกหนี้มีเจ้าหนี้หลายราย การเริ่มนับอายุความพิจารณาเฉพาะเจ้าหนี้รายที่เกี่ยวข้องกับ
นิติกรรมที่จะขอให้เพิกถอน

ฎ.๑๙๘๘๓/๕๕ การขอให้เพิกถอนการฉ้อฉลของ จพท. ตาม ป.พ.พ. ม.๒๔๐ หาก
ขณะทำนิติกรรมนั้นมีเจ้าหนี้หลายราย เจ้าหนี้ทุกรายย่อมเป็นเจ้าหนี้ซึ่งต้องเสียเปรียบต่อการทำ
นิติกรรมของลูกหนี้ด้วยกันหมดทุกคน การนับอายุความจึงต้องเริ่มนับแต่เวลาที่เจ้าหนี้
ผู้เกี่ยวข้องรายนั้นๆได้รู้ต้นเหตุอันเป็นมูลเหตุให้เพิกถอนเป็นเกณฑ์

จพท. สอบสวนคำร้องของเจ้าหนี้รายที่ ๔๐ ที่ขอให้เพิกถอนการฉ้อฉลแล้วยื่นคำร้อง
ต่อศาลขอให้มีคำสั่งเพิกถอนการฉ้อฉล เป็นเรื่องที่ จพท. กระทบการแทนเจ้าหนี้รายที่ ๔๐ ใน
การยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนการฉ้อฉลตาม ป.พ.พ. ม.๒๓๗ จพท. ต้องยื่นคำร้องภายในอายุ
ความ ๑ ปี นับแต่เจ้าหนี้รายที่ ๔๐ ได้รู้ต้นเหตุอันเป็นมูลเหตุให้เพิกถอน

จพท. ใช้สิทธิติดตามเอาคืนทรัพย์สินตาม ป.พ.พ. ม.๑๓๓๖ เป็นการจัดการทรัพย์สินลูกหนี้
ตาม ม.๒๒ (๑) มิใช่การขอให้เพิกถอนการฉ้อฉล ตาม ป.พ.พ. ม.๒๓๗ ไม่มีอายุความ

ฎ.๕๖๙๖/๕๘ คำร้องของผู้ร้องเป็นการกล่าวอ้างว่านิติกรรมการโอนที่ดินพิพาท
ระหว่างลูกหนี้กับผู้คัดค้านที่ ๑ ขัดต่อ พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ม.๕๔ และ ม.๘๘
ตกเป็นโมฆะ ตาม ป.พ.พ. ม.๑๕๐ เป็นอันเสียเปล่าไม่มีผล ผู้ร้องจึงขอให้ศาลเพิกถอนรายการ
จดทะเบียนในโฉนดที่ดินพิพาท ดังนี้ จึงหาใช่การขอให้เพิกถอนนิติกรรมการฉ้อฉล ตาม ป.พ.พ.
ม.๒๓๗ ไม่ แต่เป็นการที่ผู้ร้องซึ่งมีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม พ.ร.บ.
ล้มละลายฯ ม.๒๒ ใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินซึ่งทรัพย์สินของลูกหนี้จากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิยึดถือ
ไว้ตาม ป.พ.พ. ม.๑๓๓๖ ซึ่งไม่มีกำหนดอายุความ

คดีที่โจทก์ฟ้องคดีแพ่งขอเพิกถอนนิติกรรมอันเป็นการฉ้อฉลตาม ป.พ.พ. อยู่ระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ จพท. ยื่นคำร้องขอเพิกถอนการฉ้อฉลตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม. ๑๑๓ ไม่เป็นการยื่นคำร้องซ้อน อายุความที่ จพท. ยื่นคำร้องใช้อายุความของโจทก์

ฎ.๓๒๑๑/๕๙ คดีก่อนเป็นคดีที่โจทก์ฟ้องผู้คัดค้านทั้งสองต่อศาลแพ่งธนบุรีขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างระหว่างผู้คัดค้านทั้งสองอันเป็นการฉ้อฉลตาม ป.พ.พ. ม.๒๓๗ ส่วนคดีนี้ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมโอนที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวอันเป็นการฉ้อฉลตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๑๓ ประกอบ ป.พ.พ. ม.๒๓๗ ซึ่งเป็นเรื่องที่กฎหมายล้มละลายให้อำนาจแก่ผู้ร้องไว้เป็นกรณีพิเศษในอันที่จะกระทำการแทนเจ้าหนี้เพื่อรักษาสีทธิของเจ้าหนี้และเพื่อรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้กลับเข้ามาในกองทรัพย์สินและนำมาแบ่งปันให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายในคดีล้มละลาย เมื่อผู้ร้องไม่ใช่โจทก์ในคดีก่อน การยื่นคำร้องคดีนี้จึงไม่เป็นการยื่นคำร้องซ้อนกับคดีก่อน ไม่ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. ม.๑๗๓ (๑) ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ ม.๑๔...(ต่อ)

ฎ.๓๒๑๑/๕๙ (ต่อ)...

พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๑๓ ให้อำนาจผู้ร้องในอันที่จะกระทำแทนเจ้าหนี้ได้เป็นกรณีพิเศษ โดยทำเป็นคำร้องต่อศาลในคดีล้มละลายโดยไม่ต้องไปฟ้องเป็นคดีใหม่เท่านั้น อายุความที่จะใช้บังคับต้องถือเอาอายุความของเจ้าหนี้ผู้เกี่ยวข้องในขณะที่อาจบังคับตามสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้นั้นจริงๆ เป็นเกณฑ์พิจารณา เมื่อโจทก์ซึ่งร้องขอให้ผู้ร้องเพิกถอนการฉ้อฉลที่ดินทราบเหตุแห่งการเพิกถอนเมื่อวันที่ ๑๕ มิ.ย.๒๕๔๙ และโจทก์ยื่นฟ้องขอให้เพิกถอนการโอนระหว่างผู้คัดค้านทั้งสองต่อศาลแพ่งธนบุรีเมื่อวันที่ ๔ ต.ค.๒๕๔๙ ภายในกำหนดอายุความแล้ว อายุความย่อมสะดุดหยุดลงอยู่จนกว่าคดีจะได้วินิจฉัยถึงที่สุดหรือเสร็จสิ้นไปโดยประการอื่น ตาม ป.พ.พ. ม.๑๙๓/๑๔ (๒) เมื่ออายุความสะดุดหยุดลงแล้ว ระยะเวลาที่ล่วงไปก่อนหน้านั้นจึงไม่นับเข้าในอายุความตาม ม.๑๙๓/๑๕ วรรคหนึ่ง และเมื่อเหตุที่ให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุดเวลาใด ให้เริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่นั้น ตาม ม.๑๙๓/๑๕ วรรคสอง คดีนี้คู่ความนำสืบรับกันว่า ศาลแพ่งธนบุรีมีคำสั่งจำหน่ายคดีก่อนตามคำขอของผู้ร้อง ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๒๕ โจทก์อุทธรณ์ ผู้ร้องยื่นคำร้องคดีนี้ขณะที่คดีก่อนอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ เหตุที่ให้อายุความสะดุดหยุดลงจึงยังไม่สิ้นสุด อายุความไม่เริ่มนับใหม่ ผู้ร้องยื่นคำร้องคดีนี้ในขณะที่อายุความของโจทก์สะดุดหยุดลง คดีจึงไม่ขาดอายุความ

มาตรา ๑๑๔ ถ้านิติกรรมที่ขอเพิกถอนการฉ้อฉลตามมาตรา ๑๑๓ นั้น เกิดขึ้นภายในระยะเวลาหนึ่งปีก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น หรือเป็นการทำให้โดยเสนาห์หรือเป็นการที่ลูกหนี้ได้รับคำตอบแทนน้อยเกินสมควร ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นการกระทำที่ลูกหนี้และผู้ที่ได้ลาภยกแต่การนั้นรู้ยู่ว่าเป็นทางให้เจ้าหนี้ต้องเสียเปรียบ

องค์ประกอบของข้อสันนิษฐานการเพิกถอนการฉ้อฉลตาม ม.๑๑๔

- นิติกรรมนั้นได้เกิดขึ้นภายใน ๑ ปี ก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น
- เป็นการทำให้โดยเสนาห์หา หรือ
- เป็นการที่ลูกหนี้ได้รับคำตอบแทนน้อยเกินสมควร

หากข้อเท็จจริงครบองค์ประกอบของ ม.๑๑๔ ผู้โอนและผู้รับโอนมีหน้าที่นำพยานหลักฐานมาสืบหักล้างข้อสันนิษฐาน

ฎ.๑๒๒๕/๕๗ จำเลยจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทให้แก่ผู้คัดค้านที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งเป็นบุตรโดยเสนาห์ภายหลังมีการขอให้ล้มละลาย เป็นการโอนโดยไม่มีคำตอบอันเป็นการให้โดยเสนาห์ ซึ่งตาม ม.๑๑๓ ประกอบ ม.๑๑๔ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นการกระทำที่จำเลยผู้โอนและผู้คัดค้านที่ ๑ และที่ ๒ ผู้รับโอนอันเป็นผู้ได้ลาภยกแต่การนั้นรู้ยู่ว่าเป็นทางให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ จำเลยและผู้คัดค้านทั้งสองจึงมีหน้าที่นำพยานหลักฐานมาสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของ กม.

(หมายเหตุ ฎ.๑๔๘๖๐/๕๘ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

การเพิกถอนการชำระหนี้อันเป็นการให้เปรียบเจ้าหนี้อื่น

ม.๑๑๕ การโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ ซึ่งลูกหนี้ได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำในระหว่างระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น โดยมุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่น ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือการกระทำนั้นได้

ถ้าเจ้าหนี้ผู้ได้เปรียบเป็นบุคคลภายในของลูกหนี้ ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือการกระทำตามวรรคหนึ่งที่ได้กระทำขึ้นในระหว่างระยะเวลาหนึ่งปีก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น

ลักษณะของนิติกรรมที่จะถูกเพิกถอนตาม ม.๑๑๕

- การโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใดๆที่ลูกหนี้ได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำ
- กระทำระหว่างระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น
- โดยมุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น

การเพิกถอนตาม ม.๑๑๕ ไม่ต้องพิจารณาว่าผู้รับโอนสุจริตและเสียค่าตอบแทนหรือไม่ ลูกหนี้ให้ความยินยอมไว้ก่อนสามเดือน แต่เจ้าหนี้เพิ่งทำนิติกรรมนั้นภายใน ๓ เดือน จพท. ขอเพิกถอนตาม ม.๑๑๕ ไม่ได้

ฎ.๑๘๕๗/๔๑ การเพิกถอนการโอนตาม ม.๑๑๕ ต้องเป็นกรณีซึ่งลูกหนี้ได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำในระหว่างระยะเวลา ๓ เดือน ก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้นโดยมุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่น โดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้รับโอนได้รับโอนไว้โดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือไม่ จำเลยกู้เงินจากผู้คัดค้านที่ ๑ และมอบใบหุ้นให้แก่ผู้คัดค้านที่ ๑ แม้สัญญากู้เงินระบุว่าจะจำเลยมอบใบหุ้นให้ผู้คัดค้านที่ ๑ ยึดถือไว้เป็นประกันจนกว่าผู้คัดค้านที่ ๑ จะได้รับชำระหนี้ครบถ้วน แต่ใบโอนหุ้นมีข้อความเพื่อเป็นการตอบแทนประโยชน์ซึ่งได้รับจากผู้คัดค้านที่ ๑ จำเลยจึงโอนหุ้นให้แก่ผู้คัดค้านที่ ๑ โดยใบโอนหุ้นเรียกว่าผู้ขาย และเรียกผู้คัดค้านที่ ๑ ว่าผู้ซื้อ แสดงให้เห็นเจตนาว่าจำเลยยอมโอนขายหุ้นให้แก่ผู้คัดค้านที่ ๑ หากจำเลยไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ได้ มิใช่มอบใบหุ้นให้ผู้คัดค้านที่ ๑ ยึดถือไว้เป็นประกันอย่างเดียว เมื่อจำเลยผิดนัด ผู้คัดค้านที่ ๑ จึงมีสิทธิโอนหุ้นมาเป็นของตน เมื่อจำเลยกระทำการขึ้นก่อนมีการขอให้ล้มละลาย ๕ เดือนเศษ แม้ผู้คัดค้านที่ ๑ จะรับโอนหุ้นมาเป็นของตนในระหว่างระยะเวลา ๓ เดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลาย แต่ ม.๑๑๕ มุ่งถึงการกระทำหรือยินยอมให้กระทำของลูกหนี้เท่านั้น หาได้มุ่งถึงผู้อื่นกระทำด้วยความยินยอมของลูกหนี้ไม่ การรับโอนหุ้นของผู้คัดค้านที่ ๑ จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำในระหว่างระยะเวลา ๓ เดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลาย จพท.ไม่อาจร้องขอเพิกถอนการโอนหุ้นตาม ม.๑๑๕ ได้

เจ้าหนี้ที่ตกลงลบหนี้ภายใน ๓ เดือน ก่อนมีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลายตามหนังสือที่ลูกหนี้ให้ไว้ก่อนมีการขอให้ล้มละลายมากกว่า ๓ เดือน จพท.ขอเพิกถอนตาม ม.๑๑๕ ไม่ได้

ฎ.๒๔๕๓/๒๗ (ป) ธนาคารผู้คัดค้านโอนเงินฝากประจำของลูกหนี้ที่ ๒ ซึ่งเป็นหุ้นส่วน ผจก.ห้างหุ้นส่วนจำกัดลูกหนี้ที่ ๑ ไปเข้าบัญชีกระแสรายวันของลูกหนี้ที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๘ ก.ย. ๒๒ เป็นการชำระหนี้ที่ลูกหนี้ที่ ๑ เป็นหนี้เบิกเงินเกินบัญชีธนาคารเพื่อหักหนี้ เกิดจากหนังสือ คำประกันยินยอมการหักบัญชีเงินฝากประจำชำระหนี้ระหว่างลูกหนี้ที่ ๒ กับธนาคารผู้คัดค้านเมื่อวันที่ ๑ ธ.ค. ๒๐ ก่อนมีการขอให้ลูกหนี้ทั้งสองล้มละลายเมื่อวันที่ ๓๐ ต.ค. ๒๒ ธนาคารผู้คัดค้านในฐานะเจ้าหนี้ของจำเลยที่ ๒ ในมูลหนี้คำประกันและเป็นลูกหนี้ของ จำเลยที่ ๒ ในมูลหนี้เงินฝากประจำที่ธนาคารรับฝากไว้ แม้ว่าจะไม่มีข้อตกลงดังกล่าวธนาคารผู้คัดค้านก็มีสิทธิที่จะหักลบกลบหนี้ระหว่างหนี้ตามสัญญาคำประกันกับมูลหนี้เงินฝากประจำนั้น ได้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๐๒ ทั้ง ม.๑๑๕ ใช้คำว่าลูกหนี้ได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำ มุ่ง ถึงกิจการที่ยินยอม มิได้ใช้คำว่าผู้อื่นทำด้วยความยินยอมของลูกหนี้ ดังนี้ จึงถือไม่ได้ว่าลูกหนี้ ที่ ๒ ได้กระทำหรือยินยอมให้ธนาคารผู้คัดค้านกระทำการโอนบัญชีและหักหนี้เมื่อ วันที่ ๒๘ ก.ย. ๒๒ ในระหว่างระยะเวลา ๓ เดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลายโดยมุ่งหมายให้ ธนาคารผู้คัดค้านได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่นตาม ม.๑๑๕ จพท.ขอเพิกถอนการโอนไม่ได้

ฎ.๖๙๓๔/๔๓ จำเลยที่ ๑ ประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างขาดเงินทุนหมุนเวียนในการ ดำเนินงาน มีจำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วน ผจก. จำเลยที่ ๑ น้องชายของผู้คัดค้านได้มาติดต่อขอให้ผู้ คัดค้านช่วยเหลือโดยขอให้ผู้คัดค้านชำระหนี้แทน ผู้คัดค้านจึงชำระหนี้แทนไป ๓ ครั้ง แม้จะไม่ มีหลักฐานการกู้ยืมเงินก็ถือว่าผู้คัดค้านเป็นตัวแทนในการชำระหนี้ให้แก่ธนาคารกสิกรไทยฯ แทนจำเลยที่ ๑ แล้ว ผู้คัดค้านยอมฟ้องเรียกเงินที่ผู้คัดค้านชำระหนี้แทนจากจำเลยที่ ๑ ได้ใน มูลหนี้ตามสัญญาตัวแทนแม้การเป็นตัวแทนจะไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ จำเลยที่ ๑ กับผู้ คัดค้านจึงมีนิติสัมพันธ์กันมาก่อนแล้ว อันเป็นการก่อสิทธิแก่เจ้าหนี้ที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระ หนี้ได้ต่อไป ถือได้ว่าผู้คัดค้านเป็นเจ้าหนี้จำเลยที่ ๑ แล้ว เมื่อจำเลยที่ ๑ เป็นห้างหุ้นส่วน จำกัด มีจำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วน ผจก. ซึ่งต้องร่วมรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างฯโดยไม่ จำกัดตาม ป.พ.พ. ม.๑๐๗๗ ประกอบ ม.๑๐๘๗ จึงถือได้ว่าผู้คัดค้านเป็นเจ้าหนี้จำเลยที่ ๒ ด้วย ... (ต่อ)

ฎ.๖๙๓๔/๔๓ (ต่อ)... เมื่อจำเลยที่ ๒ โอนที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้แก่ผู้คัดค้าน หลังจากที่มีการขอให้จำเลยที่ ๒ ล้มละลายแล้ว โดยจำเลยที่ ๒ ขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้แก่ผู้คัดค้าน ผู้คัดค้านหักเงินที่ผู้คัดค้านชำระแทนไป และจำเลยที่ ๒ รับเงินส่วนที่เหลือไป และเนื่องจากผู้ร้องรวบรวมทรัพย์สินของจำเลยที่ ๒ ได้เพียง ๑๐,๓๙๔ บาท ขณะที่จำนวนหนี้ทั้งหมดที่ศาลมีคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้จากจำเลยที่ ๒ เป็นเงินถึง ๒๙,๙๔๙,๔๒๖.๐๔ บาท การที่จำเลยที่ ๒ นำที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่มีไปโอนชำระหนี้แก่ผู้คัดค้านโดยเฉพาะ จึงเป็นการให้เปรียบแก่ผู้คัดค้านและทำให้เจ้าหนี้อื่นเสียเปรียบ เพราะเจ้าหนี้อื่นไม่มีโอกาสได้รับชำระหนี้โดยเฉลี่ยจากทรัพย์สินที่โอนไป จพท. ผู้ร้อง จึงมีอำนาจขอให้ศาลเพิกถอนการโอนทรัพย์สินรายนี้ได้ตาม ม.๑๑๕ โดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้รับโอนได้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือไม่

*ข้อสังเกต

บุคคลภายนอกชำระหนี้แทนลูกหนี้ มิใช่การกระทำของลูกหนี้ มิได้ทำให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ลดน้อยลง และมีได้ทำให้เจ้าหนี้อื่นเสียหาย

“ก่อนมีการขอให้ล้มละลาย”

หมายถึง ก่อนมีการฟ้องหรือยื่นคำร้องขอให้ล้มละลาย ไม่ใช่ก่อน จพท. รายงานศาลให้พิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ตาม ม.๖๑

“ภายหลังนั้น”

หมายถึง ภายหลังจากมีการขอหรือการฟ้องให้ล้มละลาย แต่ต้องก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินลูกหนี้

ฎ.๓๔๘/๓๐ คำว่า “ก่อนมีการขอให้ล้มละลาย” ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๑๕ หมายถึงก่อนวันที่โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยล้มละลาย หากก่อนวันที่ จพท.รายงานให้ศาลทราบถึงผลการประชุมเจ้าหนี้เพื่อศาลพิพากษาให้จำเลยล้มละลายตาม ม. ๖๑ ไม่

ฎ.๓๑๖๙/๓๑ การเพิกถอนการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใดๆ ที่จะเป็นผลให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้นั้นต้องเป็นการเพิกถอนตาม ม.๑๑๕ คือเป็นเรื่องที่ลูกหนี้โอนทรัพย์สินหรือกระทำการใดๆ ในระหว่างระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น ซึ่งหมายถึงการโอนที่กระทำก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้น ไม่รวมถึงการโอนที่กระทำภายหลังศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ดังนั้นหากมีการชำระหนี้ภายหลังศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ การชำระหนี้ก็เป็นโมฆะไม่มีผลบังคับ แม้เจ้าหนี้จะรับชำระหนี้ไว้ก็ไม่ทำให้หนี้นั้นระงับไป เจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับหนี้ในกำหนดเวลาตาม ม.๙๑ การที่เจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแม้ต่อมาศาลจะมีคำสั่งให้เพิกถอนการชำระหนี้รายนี้เสีย เมื่อการเพิกถอนไม่เกี่ยวกับปัญหาตาม ม.๑๑๕ เจ้าหนี้ก็ไม่มีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๒ ได้

ลูกหนี้เลือกชำระหนี้แก่เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่ง หากลูกหนี้ไม่มีทรัพย์พอจะชำระหนี้แก่เจ้าหนี้รายอื่น ถือเป็นการมุ่งหมายให้เจ้าหนี้รายนั้นได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น

ฎ.๘๗๐/๐๙ (ป) กรณีที่ลูกหนี้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด การที่ลูกหนี้เลือกชำระหนี้แก่เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดแม้จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาและมีค่างับค้ำให้ชำระหนี้แล้วก็ตาม โดยลูกหนี้ไม่มีทรัพย์พอจะชำระหนี้รายอื่นได้อันทำให้เจ้าหนี้ที่ได้รับชำระหนี้ได้เปรียบเจ้าหนี้รายอื่นแล้วก็อยู่ในบังคับ ม.๑๑๕

ฎ.๒๖๕๑/๒๕ การที่ลูกหนี้โอนที่พิพาทให้แก่ผู้คัดค้านภายหลังที่ลูกหนี้ถูกฟ้องขอให้ล้มละลายแล้ว ๑๕ วัน และให้ผู้คัดค้านรับโอนที่ดินทั้งสองแปลงไปแต่ผู้เดียว โดยที่ยังมีเจ้าหนี้อีกประมาณ ๑๙๐ ราย ทั้งจำนวนหนี้สินก็มีมากกว่าทรัพย์สินเป็นอันมาก ย่อมเป็นที่เห็นได้โดยชัดแจ้งว่าลูกหนี้กระทำโดยมุ่งหมายให้ผู้คัดค้านซึ่งเป็นเจ้าหนี้คนหนึ่งได้เปรียบเจ้าหนี้อื่นตาม ม.๑๑๕ การเพิกถอนการโอนตาม ม.๑๑๕ มิได้บัญญัติให้คำนึงถึงความสุจริตและคำตอบแทนของผู้รับโอน แต่ให้พิจารณาถึงความมุ่งหมายของลูกหนี้ว่าจะให้เจ้าหนี้คนหนึ่งได้เปรียบเจ้าหนี้อื่นหรือไม่เท่านั้น

หากเจ้าหนี้เป็นบุคคลภายในของลูกหนี้ ระยะเวลาในการเพิกถอนการโอนใช้ระยะเวลา ๑ ปี ตาม ม.๑๑๕ วรรคสอง

ฎ.๓๔๖๕/๕๑ จำเลยกู้ยืมเงิน ๕ ล้านบาท จากผู้คัดค้านซึ่งเป็น กก.ผจก.ของจำเลย ต่อมาจำเลยชำระเงิน ๑ ล้านบาท และโอนรถยนต์ที่ใช้หนี้ในราคา ๕.๕ แสนบาท ให้แก่ผู้คัดค้านในระหว่างระยะเวลา ๑ ปี ก่อนมีการขอให้ล้มละลาย

ผู้คัดค้านเป็น กก.ผจก.ของจำเลย ย่อมทราบดีว่าจำเลยมีผลประกอบการและสถานะทางการเงินเป็นอย่างไร ทั้งปรากฏว่าจำเลยมีผลประกอบการขาดทุนมีหนี้สินมากกว่าสินทรัพย์ ๑๕๙ ล้านบาท หลังจากผู้คัดค้านรับโอนรถยนต์จากจำเลยเพียง ๒ เดือน ผู้คัดค้านขายรถยนต์ดังกล่าวให้แก่บริษัท ก. ในราคา ๓ ล้านบาท ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยกระทำการดังกล่าวในระหว่างระยะเวลา ๑ ปี ก่อนมีการขอให้ล้มละลายโดยมุ่งหมายให้ผู้คัดค้านซึ่งเป็นบุคคลภายในของลูกหนี้ ตาม ม.๖ ได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่น จพท.จึงมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนการชำระหนี้และเพิกถอนการโอนรถยนต์ ตาม ม.๑๑๕ วรรคสอง

หมายเหตุ ม.๑๑๕ วรรคสอง...

ถ้าเจ้าหนี้ผู้ได้เปรียบเป็นบุคคลภายในของลูกหนี้ ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือการกระทำตามวรรคหนึ่งที่ได้กระทำขึ้นในระหว่างระยะเวลาหนึ่งปีก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น

การเพิกถอนการโอนตาม ม.๑๑๕ ผู้รับโอนต้องเป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้ที่อยู่ก่อนแล้ว

ฎ.๓๑๗๙-๓๑๘๐/๒๔ การโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใดๆ ของลูกหนี้ที่จะขอให้เพิกถอนได้ ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๑๕ จะต้องเป็นกรณีที่ลูกหนี้มุ่งหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งเป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้ที่อยู่ก่อนแล้วได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น เมื่อปรากฏว่าผู้คัดค้านที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ซื้อหรือผู้รับโอนไม่ได้เป็นเจ้าหนี้ที่อยู่ก่อน ผู้ร้องก็ไม่มีอำนาจขอให้เพิกถอนการโอนตามมาตราดังกล่าว จำเลยโอนขายที่ดินพิพาทเอาเงินมาชำระหนี้ตามเช็คให้แก่ผู้คัดค้านที่ ๒ เพื่อให้ถอนคำร้องทุกข้อไม่ดำเนินคดีกับจำเลยในข้อหาออกเช็คโดยเจตนาไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค มิใช่เป็นการกระทำที่จำเลยมุ่งหมายให้ผู้คัดค้านที่ ๒ ได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น ผู้ร้องไม่มีอำนาจขอให้ศาลสั่งเพิกถอนตาม ม.๑๑๕

ฎ.๘๕๔/๓๔ (ป) การร้องขอเพิกถอนการโอนตาม ม.๑๑๕ ต้องเป็นการโอนให้แก่เจ้าหนี้ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าหนี้ที่อยู่ก่อนมีการโอนและการโอนเช่นนั้นทำให้เจ้าหนี้อื่นๆของจำเลยเสียเปรียบ เพราะการที่จำเลยนำทรัพย์สินเท่าที่มีไปชำระเจ้าหนี้คนใดโดยเฉพาะเป็นการให้เปรียบเจ้าหนี้คนนั้น และทำให้เจ้าหนี้คนอื่นเสียเปรียบ กฎหมายมุ่งคุ้มครองบรรดาเจ้าหนี้ด้วยกันซึ่งเป็นหนี้ที่อยู่ก่อนมิให้ได้เปรียบแก่กัน จำเลยโอนขายฝากที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้แก่ ช. ก่อนโจทก์ฟ้องคดีล้มละลายไม่ถึง ๑ เดือน แม้จะเป็นการโอนตามสัญญาต่างตอบแทนซึ่งทำให้ ช. มีฐานะเป็นเจ้าหนี้ตามสัญญาขายฝากก็ตาม แต่เมื่อ ช. ผู้รับโอนมิได้มีฐานะเป็นเจ้าหนี้ของจำเลยก่อนทำสัญญาขายฝาก และ ช. ผู้รับโอนเข้าทำสัญญากับจำเลยโดยไม่ทราบความมีหนี้สินพันตัวของจำเลย จึงเพิกถอนการโอนตาม ม. ๑๑๕ ไม่ได้

ฎ.๖๘๖๗/๓๗ การโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ ที่จะต้องถูกเพิกถอนตาม พ.ร.บ. ล้มละลายฯ ม.๑๑๕ ต้องเป็นการโอนหรือการกระทำในระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังจากนั้นให้แก่เจ้าหนี้คนใดคนหนึ่งซึ่งเป็นเจ้าหนี้ยู่แล้วก่อนการโอนหรือการกระทำ และการโอนหรือการกระทำนั้นทำให้เจ้าหนี้อื่นๆ ของลูกหนี้เสียเปรียบ ที่ว่าต้องเป็นเจ้าหนี้ยู่แล้วก่อนการโอนหรือการกระทำนั้นหมายความว่า เจ้าหนี้กับลูกหนี้มีนิติสัมพันธ์กันมาก่อนอันเป็นการก่อสิทธิแก่เจ้าหนี้ที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ต่อไปได้

ขณะที่ลูกหนี้ทำสัญญาค้ำประกันสัญญาขายลดตัวเงินของ ว. ต่อผู้ตัดค้ำ ว. ยังมีได้นำตัวเงินมาขายลดให้แก่ผู้ตัดค้ำ หนี้ตามสัญญาขายลดตัวเงินจึงยังไม่เกิดขึ้น อันจะเป็นผลให้ผู้ตัดค้ำมีความผูกพันในฐานะเป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้นับแต่วันทำสัญญาค้ำประกัน การที่ลูกหนี้จดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทไว้แก่ผู้ตัดค้ำในวันเดียวกัน แล้ว ว. จึงนำตัวสัญญาใช้เงินมาขายลดให้แก่ผู้ตัดค้ำและรับเงินจากผู้ตัดค้ำไป จึงถือไม่ได้ว่าผู้ตัดค้ำเป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้ยู่แล้วก่อนการจดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาท ผู้ร้องไม่อาจร้องขอให้เพิกถอนการจำนองที่ดินพิพาทตาม ม.๑๑๕ ได้

การโอนตามสัญญาจะขายที่ดิน ไม่ถือว่าคู่สัญญาเป็นลูกหนี้และเจ้าหนี้ซึ่งกันและกันอยู่ก่อน

ฎ.๘๓๘๕/๔๐ การโอนทรัพย์สินตาม ม.๑๑๕ ต้องเป็นการโอนให้แก่เจ้าหนี้ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ยู่ก่อนแล้ว และการโอนเช่นนั้นทำให้เจ้าหนี้อื่นๆ ของจำเลยเสียเปรียบ แต่กรณีการโอนตามสัญญาจะขายที่ดิน ผู้ตัดค้ำซึ่งเป็นผู้รับโอนมีนิติสัมพันธ์กับจำเลยโดยเป็นเพียงผู้ซื้อหรือเจ้าหนี้ในฐานะผู้รับโอนที่ดินจากจำเลยเท่านั้น หาได้เป็นเจ้าหนี้ของจำเลยอยู่ก่อนทำสัญญาดังกล่าวไม่ จึงถือไม่ได้ว่าผู้ตัดค้ำเป็นเจ้าหนี้ของจำเลยมาก่อนตาม ม.๑๑๕ ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจร้องขอให้เพิกถอนการโอนที่ดินระหว่างจำเลยกับผู้ตัดค้ำได้

(หมายเหตุ ฎ.๑๖๐๘/๓๖ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

จำนองที่ดินเป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ ถ้าเจ้าหนี้ส่งมอบเงินกู้หลังลูกหนี้จดทะเบียนจำนองที่ดิน ไม่ถือว่าเจ้าหนี้อยู่ในฐานะเจ้าหนี้ก่อนแล้ว

ฎ.๗๐๓๙/๔๒ (ป) การโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ ที่จะต้องถูกเพิกถอนตาม ม.๑๑๕ ต้องเป็นการโอนหรือการกระทำในระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลายและ ภายหลังนั้นให้แก่เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดซึ่งเป็นเจ้าหนี้อยู่แล้วก่อนการโอนหรือการกระทำ และการโอนหรือการกระทำนั้นทำให้เจ้าหนี้อื่น ๆ ของลูกหนี้เสียเปรียบ การทำสัญญากู้ยืม เงิน สัญญาจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างและการจดทะเบียนจำนอง ตลอดจนการจดทะเบียน ซื้อขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างอันเป็นทรัพย์สินจำนองระหว่างผู้ขายและลูกหนี้ได้กระทำในวัน เดียวกันและต่อเนื่องกัน และยังปรากฏว่าธนาคารผู้คัดค้านจ่ายเงินกู้ยืมให้แก่ลูกหนี้หลังจาก จดทะเบียนจำนองแล้ว กรณีจึงถือไม่ได้ว่าผู้คัดค้านเป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้อยู่แล้วก่อนจด ทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทและสิ่งปลูกสร้าง

พฤติการณ์ที่ถือว่าลูกหนี้กระทำการให้เปรียบเจ้าหนี้อื่น

ลูกหนี้มีเจ้าหนี้หลายราย จำนวนหนี้มากกว่าทรัพย์สินหลายเท่า แต่กลับจดทะเบียนจำนองให้แก่ เจ้าหนี้บางรายเพื่อให้เจ้าหนี้นั้นมีสิทธิบังคับจำนองก่อนเจ้าหนี้อื่น

ฎ.๓๖๑๑/๒๖ ลูกหนี้มีเจ้าหนี้ถึง ๙ ราย มีหนี้รวมกันเป็นจำนวนถึงสองล้านบาทเศษมากกว่า จำนวนทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่หลายเท่าตัว การที่ลูกหนี้นำที่ดินและสิ่งปลูกสร้างพิพาทไปทำสัญญาจด ทะเบียนจำนองแก่เจ้าหนี้ ซึ่งจะเห็นเหตุให้เจ้าหนี้รายนี้แต่ผู้เดียวมีสิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สิน ที่จำนองได้ก่อนเจ้าหนี้อื่น ๆ ไม่มีสิทธิได้รับส่วนแบ่งเพื่อชำระหนี้บ้าง ย่อมเป็นกรรมที่แสดงถึงเจตนา ของลูกหนี้ว่ามุ่งหมายให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนองได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น ชอบที่ศาลจะมีคำสั่งให้เพิกถอนการ จำนองรายนี้

ฎ.๒๗๒๒/๒๘ จำเลยที่ ๒ มีหนี้สินจำนวนมาก เฉพาะที่มายื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ มี ๑๑๙ ราย เป็นจำนวนหนี้ถึง ๒๖๒ ล้านบาท การที่จำเลยที่ ๒ รู้อยู่แล้วว่าตนเองมีหนี้สินเป็นจำนวน มากจนไม่สามารถชำระหนี้ได้ แต่กลับโอนรถยนต์พิพาทให้แก่โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้รายหนึ่งเพื่อเป็นการ ชำระหนี้ภายในเวลา ๓ เดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลาย ย่อมถือได้ว่าจำเลยที่ ๒ ได้โอนทรัพย์สินโดยมุ่ง หมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดได้เปรียบเจ้าหนี้คนอื่นตาม ม.๑๑๕ แล้ว

(หมายเหตุ ฎ.๗๕๗/๓๖ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

หนี้จำนวนที่ลูกหนี้ก่อนขึ้นมีจำนวนน้อยกว่ามูลค่าทรัพย์สิน ไม่ถือว่าลูกหนี้ก่อนหนี้จำนวนโดยมุ่งหมายให้ได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่น

ฎ.๗๐๓๙/๔๒ จำเลยที่ ๒ ทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินพิพาทราคา ๒.๒๕ ล้านบาท และจ้างช่างหุ่นส่วนจำกัด ว. ก่อสร้างอาคารในที่ดินพิพาทอีก ๑.๗ ล้านบาท จำเลยที่ ๒ กู้ยืมเงินจากผู้คัดค้านเพื่อนำมาชำระค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ยังค้างชำระอยู่เพียง ๒ ล้านบาท โดยทำสัญญาจำนองที่ดินพิพาทและสิ่งปลูกสร้างเป็นประกันหนี้ที่กู้ยืมมา เห็นได้ว่า ราคาที่ดินพิพาทและสิ่งปลูกสร้างมีจำนวนสูงกว่าหนี้จำนวนมาก การที่จำเลยที่ ๒ กู้ยืมเงินจากผู้คัดค้านมาชำระค่าที่ดินพิพาทและสิ่งปลูกสร้างทำให้จำเลยที่ ๒ มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ย่อมเป็นผลดีแก่เจ้าหนี้อื่นของจำเลยที่ ๒ จึงไม่มีกรณีที่ผู้คัดค้านจะได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่น ผู้ร้องไม่อาจร้องขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนจำนองระหว่างจำเลยที่ ๒ กับผู้คัดค้านตาม ม.๑๑๕ ได้

ชำระหนี้เพราะถูกหมายจับคดีอาญาตาม พ.ร.บ.เช็ค เป็นการกระทำด้วยความจำเป็น มิใช่มุ่งหมายให้เจ้าหนี้ได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น

ฎ.๗๑๓/๓๑ จำเลยชำระหนี้ตามเช็คให้แก่โจทก์เพื่อให้โจทก์ถอนฟ้องคดีอาญาในความผิดต่อ พ.ร.บ.เช็ค ซึ่งศาลได้ประทับฟ้องและออกหมายจับไว้แล้ว ดังนี้ เป็นความจำเป็น มิใช่เป็นการกระทำที่มุ่งหมายให้โจทก์ได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น

ฎ.๓๑๗๙-๓๑๘๐/๒๔ จำเลยโอนขายที่ดินพิพาทเอาเงินมาชำระหนี้ตามเช็คให้แก่ผู้คัดค้านที่ ๒ เพื่อให้ถอนคำร้องทุกข์ไม่ดำเนินคดีกับจำเลยในข้อหาออกเช็คโดยเจตนาไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค มิใช่เป็นการกระทำที่จำเลยมุ่งหมายให้ผู้คัดค้านที่ ๒ ได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น ผู้ร้องไม่มีอำนาจขอให้ศาลสั่งเพิกถอนตาม ม.๑๑๕

ฎ.๓๑๘๑/๒๔ (ป) ผู้คัดค้านที่ ๑ ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีอาญากับลูกหนี้ในข้อหาออกเช็คโดยเจตนาจะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค ลูกหนี้จึงขายที่ดินเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ตามเช็คเพื่อมิให้ต้องรับโทษทางอาญา มิใช่เจตนาชำระหนี้เพื่อให้ได้เปรียบเจ้าหนี้คนอื่น ไม่อยู่ในบังคับ ม.๑๑๕ ผู้ร้องขอเพิกถอนการชำระหนี้ดังกล่าวไม่ได้

ชำระหนี้อื่นเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับหนี้ที่ถูกฟ้องขอให้ล้มละลาย ไม่ถือเป็นการมุ่งหมายให้เจ้าหนี้ได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น

ฎ.๖๕๙/๓๖ ลูกหนี้จำงผู้คัดค้านรื้อห้องสำนักงานของบริษัทลูกหนี้ ๘๕,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๑๐ ก.พ.๒๕๓๒ อันเป็นเวลาก่อนฟ้องคดีนี้ประมาณ ๔ เดือน และผู้คัดค้านได้กระทำการรื้อห้องจนเสร็จ ลูกหนี้ชำระค่าจ้าง ๔๕,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้คัดค้านเมื่อวันที่ ๒๘ มิ.ย. ๒๕๓๒ อันเป็นเวลาภายหลังฟ้องคดีนี้ไม่ถึงเดือน การกระทำของลูกหนี้เห็นได้ว่าเป็นกรณีชำระหนี้ตอบแทนในทันทีตามสัญญาจ้างตามปกติ การชำระค่าจ้างก็กระทำเพียงบางส่วน และนับว่าเป็นจำนวนเล็กน้อยเมื่อเทียบกับหนี้ที่โจทก์ฟ้องซึ่งมีจำนวนถึง ๒๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท กรณียังถือไม่ได้ว่าลูกหนี้กระทำการชำระหนี้โดยมุ่งหมายให้ผู้คัดค้านได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่นผู้ร้องจึงขอเพิกถอนการชำระหนี้ของลูกหนี้ไม่ได้

โอนทรัพย์สินจํานองให้เจ้าหนี้มีประกัน และยังมีทรัพย์สินอื่นที่มีราคาสูงกว่าหนี้จํานองเหลืออยู่อีก ไม่ถือเป็นการมุ่งหมายให้เจ้าหนี้มีประกันได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น

ฎ.๖๐๖-๖๐๗/๒๕ ก่อนล้มละลายและก่อนที่ลูกหนี้จะทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้แก่โจทก์ ลูกหนี้โอนทรัพย์สินที่จํานองไว้กับธนาคารบางส่วนให้แก่ธนาคาร แต่ยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่อีกซึ่งมีราคาสูงกว่าหนี้จํานองที่เหลือเป็นจำนวนมาก และลูกหนี้ยังคงประกอบการค้าขายต่อไปตามปกติ ทั้งเป็นเวลาก่อนที่ลูกหนี้จะได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้แก่โจทก์ ดังนี้ เชื่อได้ว่าธนาคารรับโอนทรัพย์สินไว้โดยไม่ทราบว่าคุณหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และทรัพย์สินที่รับโอนไว้ก็เป็นทรัพย์สินที่จํานองจํานำไว้กับธนาคาร แม้ลูกหนี้จะถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลายธนาคารในฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิพิเศษที่จะขอรับชำระหนี้จากทรัพย์สินดังกล่าวได้ตาม ม.๙๖ การที่ธนาคารรับโอนทรัพย์สินที่รับจํานองจํานำไว้จากลูกหนี้เพื่อชำระหนี้บางส่วน จึงไม่ทำให้ได้เปรียบเจ้าหนี้อื่นด้วย

ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ที่ฟ้องคดีเพราะถูกเจ้าหนี้บังคับตามวิธีการคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษา
ไม่ถึงว่ามุ่งประสงค์ให้เจ้าหนี้ได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น

ฎ.๕๙๑๖/๓๐ จำเลยยอมชำระหนี้ตามเช็ค ๗๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้คัดค้าน เพราะถูกผู้
คัดค้านในฐานะเจ้าหนี้ยื่นฟ้องต่อศาล จำเลยยอมทำสัญญาประนีประนอมกับผู้คัดค้านและยอม
ชำระหนี้ดังกล่าว มิฉะนั้นจำเลยไม่อาจทำนิติกรรมขายบ้านของตนให้แก่บุคคลภายนอกได้
เนื่องจากผู้คัดค้านใช้วิธีการคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษา ดังนี้ มิใช่กรณีที่จำเลยมุ่ง
ประสงค์ให้ผู้คัดค้านได้เปรียบเจ้าหนี้รายอื่น

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิกถอนการโอนตาม ม.๑๑๕ คือ จพท.เท่านั้น

ฎ.๔๕๕/๓๖ การยื่นคำร้องต่อศาลขอให้เพิกถอนการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำ
ใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม ม.๑๑๔ และ ๑๑๕ นั้น เป็นอำนาจโดยเฉพาะของ จพท.
เมื่อโจทก์หรือเจ้าหนี้ยื่นคำร้องต่อ จพท.ขอให้ดำเนินการเพิกถอนการโอนทรัพย์สินของ
ลูกหนี้ตาม ม.๑๑๔, ๑๑๕ แต่ จพท.สั่งยกคำร้อง โจทก์หรือเจ้าหนี้ชอบที่จะยื่นคำร้องต่อศาล
ขอให้เพิกถอนคำสั่งของ จพท.ตาม ม.๑๔๖ แต่ไม่มีอำนาจที่จะยื่นคำร้องต่อศาลโดยตรงเพื่อ
ขอให้ศาลเพิกถอนการโอนทรัพย์สินรายนี้

(หมายเหตุ ฎ.๒๙๐๗/๓๑ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

เมื่อศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนการโอน หากเป็นหนี้เงิน ลูกหนี้ต้องคืนเงินพร้อมดอกเบี้ยนับแต่
วันที่ศาลมีคำสั่งให้เพิกถอน

ฎ.๑๐๖/๓๖ การเพิกถอนการชำระหนี้เป็นไปโดยผลของคำสั่งหรือคำพิพากษา ปรากฏ
โดยยังไม่มีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้เพิกถอนก็ยังเป็นการชำระหนี้โดยชอบกรณียังถือไม่ได้ว่ามีการ
ผิดนัด จพท.คงมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเพิกถอนการชำระหนี้

การขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ภายนอกที่ถูกเพิกถอนการโอน

มาตรา ๙๒ บุคคลใดได้รับความเสียหายเพราะสิ่งของของตนถูกยึดไปตามมาตรา ๑๐๙ (๓) กิติ หรือเพราะการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ ถูกเพิกถอนตามมาตรา ๑๑๕ กิติ หรือเพราะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ยอมรับทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญาตามมาตรา ๑๒๒ กิติ มีสิทธิขอรับชำระหนี้สำหรับราคาส่งของหรือหนี้เดิมหรือค่าเสียหายได้แล้วแต่กรณี ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๙๑ แต่ให้นับจากวันที่อาจใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ได้ ถ้ามีข้อโต้แย้งเป็นคดีให้นับจากวันคดีถึงที่สุด

การเพิกถอนที่เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๒ ต้องเป็นการเพิกถอนตาม ม.๑๑๕

ฎ.๓๑๖๙/๓๑ การเพิกถอนการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ ที่จะเป็นผลให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้นั้น ต้องเป็นการเพิกถอนตาม ม.๑๑๕ คือเป็นเรื่องที่ลูกหนี้โอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ ในระหว่างระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น ซึ่งหมายถึงการโอนที่กระทำก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้น ไม่รวมถึงการโอนที่กระทำภายหลังศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ดังนั้นหากมีการชำระหนี้ภายหลังศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์การชำระหนี้ก็เป็นโมฆะไม่มีผลบังคับ แม้เจ้าหนี้จะรับชำระหนี้ไว้ก็ไม่ทำให้นั้นนั้นระงับไป เจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับหนี้ภายในกำหนดเวลาตาม ม.๙๑ การที่เจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว แม้ต่อมาศาลจะมีคำสั่งให้เพิกถอนการชำระหนี้รายนี้เสีย เมื่อการเพิกถอนไม่เกี่ยวกับปัญหาตาม ม.๑๑๕ เจ้าหนี้ก็ไม่มีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๒ ได้

การคุ้มครองบุคคลภายนอก

มาตรา ๑๑๖ บทบัญญัติในมาตรา ๑๑๕ ไม่กระทบถึงสิทธิของบุคคลภายนอกอันได้มาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนก่อนมีการขอให้ล้มละลาย

“บุคคลภายนอก” หมายถึง ผู้รับโอนทรัพย์สินหรือผู้รับประโยชน์จากทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อจากลูกหนี้ รวมถึงผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์ในทอดต่อไปด้วย

บุคคลภายนอกที่จะได้รับความคุ้มครองกรณีการเพิกถอนการโอนตาม ม.๑๑๕

- ได้สิทธินั้นมาโดยสุจริต
- มีค่าตอบแทน
- ก่อนมีการขอให้ล้มละลาย

ผู้รับโอนที่จะอ้างความคุ้มครองตาม ม.๑๑๖ ต้องรับโอนทรัพย์สินมาก่อนมีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย

ฎ.๘๔๙๙/๔๐ ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๑๖ นั้น การที่ผู้คัดค้านที่ ๔ ถึงที่ ๘ จะยกเหตุตามบทมาตรานี้ขึ้นกล่าวอ้างปฏิเสธว่าได้รับโอนทรัพย์สินพิพาทโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนได้นั้น ก็แต่เฉพาะกรณีที่รับโอนทรัพย์สินมาก่อนมีการขอให้จำเลยล้มละลาย เมื่อผู้คัดค้านที่ ๔ ถึงที่ ๘ มิได้รับโอนทรัพย์สินพิพาทมาก่อนวันดังกล่าว ไม่ว่าผู้คัดค้านที่ ๔ ถึงที่ ๘ จะได้รับโอนมาจากจำเลยโดยตรงหรือได้รับโอนมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม สิทธิของผู้คัดค้านย่อมไม่ดีกว่าผู้โอน ผู้คัดค้านที่ ๔ ถึงที่ ๘ จึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติดังกล่าว

การรับโอนภายหลังมีการขอให้ล้มละลาย แม้จะรับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนก็ไม่ได้รับ
ความคุ้มครองตาม ม.๑๑๖

ฎ.๑๔๙๑/๓๘ ผู้คัดค้านที่ ๓ และที่ ๔ ซึ่งรับโอนที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างพิพาทจากผู้
คัดค้านที่ ๑ จะอ้างว่าได้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนเมื่อได้รับโอนมาก่อนมีการขอให้
จำเลยล้มละลายตาม ม.๑๑๖ เมื่อรับโอนมาภายหลังมีการขอให้จำเลยล้มละลายแล้วไม่ว่าผู้
คัดค้านที่ ๓ และที่ ๔ จะได้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือไม่ย่อมไม่ได้รับความ
คุ้มครอง

นิติกรรมที่ลูกหนี้กระทำหลังศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ตกเป็นโมฆะ จพท.ขอให้ศาลเพิกถอน
นิติกรรมนั้นๆได้

ฎ.๕๖๔๓/๔๐ การชำระหนี้ของจำเลยให้แก่ผู้คัดค้านเป็นการชำระหลังจากศาลชั้นต้น
มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยเด็ดขาด ย่อมเป็นการฝ่าฝืน ม.๒๒ และ ๒๔ จึงตกเป็นโมฆะไม่มีผล
บังคับ จพท.ซึ่งมีอำนาจในการจัดการและรวบรวมทรัพย์สินของจำเลยย่อมมีอำนาจร้องขอให้ผู้
คัดค้านคืนเงินที่จำเลยชำระได้

จบการบรรยาย